

Opinnäytetyön raportti (AMK)
Hoitotyön koulutusohjelma
Kättilötyön suuntautumisvaihtoehto
2013

Jenni Järvensivu & Annemari Leppänen

KARTOITUS KÄTILÖOPISKELIJOIDEN EETTISEN OSAAMISEN TUKEMISESTA SYNNYTYSOSASTOLLA

– Opiskelijaohjaajien näkökulma

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Hoitotyön koulutusohjelma | Kätilötyön suuntautumisvaihtoehto

2013 | 46 sivua + 5 liitettä

Mari Berglund

Jenni Järvensivu & Annemari Leppänen

KARTOITUS KÄTILÖOPISKELIJOIDEN EETTISEN OSAAMISEN TUKEMISESTA SYNNYTYSOSASTOLLA - OPISKELIJAOHJAAJIEN NÄKÖKULMA

Opinnäytetyö on osa Increasing Ethical Competence in Midwifery Education and Practice (INEC) -projektia. Projekti toteutetaan yhteistyössä Suomen, Viron ja Sveitsin kesken kolmessa vaiheessa. Opinnäytetyö on osa ensimmäisen vaiheen kartoituksia ja sen tarkoituksena on kartoittaa kätilöopiskelijoiden eettisen osaamisen tukemista ohjatussa harjoittelussa yliopistollisen sairaalan synnytysosastolla ohjaajien näkökulmasta. Tavoitteena on saada tietoa ohjaajina toimivien kätilöiden valmiuksista, haasteista sekä menetelmistä opiskelijan eettisen osaamisen tukemiseen liittyen.

Tutkimusongelmia oli kolme. Haluttiin selvittää millaiset valmiudet ohjaajilla on kätilöopiskelijoiden eettisen osaamisen tukemiseen, mitä haasteita ohjaajat kokevat liittyvän eettiseen ohjaukseen ja millä menetelmillä ohjaajat tukevat eettistä osaamista.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää ja aineisto kerättiin teemahaastattelulla yliopistollisen sairaalan synnytysosastolla haastatteleamalla yhdeksää kätilöopiskelijoiden ohjaajina toiminutta kätilöä. Aineisto analysoitiin sisällönanalyyseillä.

Opinnäytetyön tuloksista selvisi, että suurin osa kokee valmiutensa kätilöopiskelijoiden eettisen osaamisen tukemiseen melko riittäviksi, mutta osa myös riittämättömiksi. Valmiuksiin vaikuttavat ammattitaito, persoonallisuus, etiikan kompleksisuus ja tilanteiden vaihtelevuus. Haasteet liittyvät eettisiin ongelmatilanteisiin synnytysosastolla, opiskelijaohjauksen haasteisiin sekä kätilötyön arvojen noudattamiseen. Eettisen osaamisen tukemisen ohjausmenetelmät jaettiin vuorovaikutuksellisiin ohjausmenetelmiin, kokemuksellisen oppimisen tukemiseen sekä ohjaamiseen teorian äärelle.

Kätilöt toivoivat konkreettista ohjausmenetelmiin. Jatkossa voitaisiin pyrkiä kartoittamaan ohjausmenetelmiä kansainvälisesti ja kehittämään niitä saadun tiedon perusteella. Hyödyllistä olisi myös kätilöiden ohjausvalmiuksien mittaaminen ja tämän pohjalta toteutettu koulutus.

ASIASANAT:

Kätilöopiskelija, kätilö, etiikka, eettinen osaaminen, opiskelijaohjaaja, opiskelijaohjaus, ohjattu harjoittelu, synnytysosasto, INEC

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in nursing | Midwifery

2013 | 46 pages + 5 appendices

Mari Berglund

Jenni Järvensivu & Annemari Leppänen

SURVEY OF SUPPORTING MIDWIFERY STUDENTS' ETHICAL COMPETENCE AT MATERNITY WARD - PRECEPTOR'S POINT OF VIEW

This bachelor's thesis is a part of Increasing Ethical Competence in Midwifery Education and Practice -project (INEC). The project is carried out in cooperation with Finland, Estonia and Switzerland in three phases. This study is a part of the first phase and the purpose is to survey how the ethical competence of midwifery students' is supported in clinical practice at university hospital's maternity ward from a preceptor's point of view. The aim is to obtain information about the readiness of midwife preceptors, challenges and methods concerning the ethical support of students.

There were three research problems: studying the readiness of preceptors to support midwifery students' ethical competence, what kind of challenges preceptors experience when supporting ethical competence and what are the methods used to support ethical competence.

The research method was qualitative and the data was gathered through theme interviews at university hospital's maternity ward by interviewing a total of nine midwives acting as midwifery preceptors of the students. The data was analyzed with contents analysis.

The results showed that most of the midwife preceptors find their readiness to support the ethical competence of midwifery students to be relatively adequate, but some also inadequate. Things that affected readiness were professional skills, personality, the complexity of ethics and variability of situations. Challenges were related to ethical problems at maternity ward, challenges in instructing students and being faithful to midwifery values. Methods to support ethical competence were divided to interactive methods, supporting experiential learning and guiding to read theory.

Midwives wished to have more concrete methods. In the future, methods could be surveyed internationally and developed on the grounds of researches. Measuring the readiness of midwives to support the ethical competence of students and education based on researches would also be useful.

KEYWORDS:

Midwifery student, midwife, ethics, ethical competence, preceptor, preceptorship, clinical practice, maternity ward, INEC

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 EETTINEN OSAAMINEN JA SEN TUKEMINEN OHJATUSSA HARJOITTELUSSA	7
2.1 Kirjallisuushaku	7
2.2 Kätilön määritelmä	7
2.3 Kätilötyön ammattietiikka ja eettinen osaaminen	8
2.4 Eettiset ongelmat synnytysosastolla	9
2.5 Kätilöiden ja kätilöopiskelijoiden valmiudet eettisten ongelmien kohtaamiseen	9
2.6 Eettisen osaamisen tukeminen ohjatussa harjoittelussa	11
2.6.1 Ohjauskeskustelut	12
2.6.2 Esikuvana toimiminen	13
2.6.3 Ohjaaminen eettisessä päätöksentekoprosessissa	14
2.6.4 Tilan antaminen	14
3 TUTKIMUSONGELMAT	16
4 OPINNÄYTETYÖN EMPIIRINEN TOTEUTUS	17
4.1 Tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmä	17
4.2 Aineiston keruu	18
4.3 Aineiston käsittely ja analysointi	19
5 TUTKIMUSTULOKSET	21
5.1 Ohjaajina toimivien kätilöiden taustatiedot	21
5.2 Ohjaajien valmiudet opiskelijoiden eettisen osaamisen tukemiseen	21
5.2.1 Ammattitaito	22
5.2.2 Persoonallisuus	24
5.2.3 Etiikan kompleksisuus	24
5.2.4 Tilanteiden vaihtelevuus	25
5.3 Ohjaajien kokemat haasteet opiskelijan eettisen osaamisen tukemisessä	26
5.3.1 Eettiset ongelmatilanteet synnytysosastolla	27
5.3.2 Opiskelijaohjauksen haasteet	28
5.3.3 Kätilötyön arvojen noudattaminen	30
5.4 Ohjaajien käyttämät menetelmät opiskelijoiden eettisen osaamisen tukemiseen	31
5.4.1 Vuorovaikutukselliset ohjausmenetelmät	32
5.4.2 Kokemuksellisen oppimisen tukeminen ja ohjaaminen teorian äärelle	33

6 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	35
6.1 Eettisyys	35
6.2 Luotettavuus	36
7 POHDINTA	39
7.1 Tulosten tarkastelu	39
7.2 Jatkotutkimusehdotukset	42
LÄHTEET	43

LIITTEET

- Liite 1. Saatekirje.
- Liite 2. Suostumuslomake.
- Liite 3. Teemahaastattelurunko.
- Liite 4. Tiedonhakupolku.
- Liite 5. Esimerkki aineiston analyysin muodostumisesta: ohjausmenetelmät.

KUVIOT

Kuvio 1. Ohjausvalmiudet ja valmiuksiin vaikuttavat seikat.	22
Kuvio 2. Ohjaajien kokemat haasteet.	26
Kuvio 3. Ohjausmenetelmät.	32

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö on osa Increasing Ethical Competence in Midwifery Education and Practice (INEC) -projektia. Projektin tarkoituksena on kehittää työkaluja etiikan opettamiseen kättilökoulutuksen aikana niin ohjatussa harjoittelussa kuin teoriassakin ja tehdä etiikan täydennyskoulutus- ja mentorointipaketti eettisen osaamisen kehittämiseen jo valmiille kättilöille. Projekti on kansainvälinen ja se toteutetaan yhteistyössä Suomen, Viron ja Sveitsin kesken. Projektin toteutus on kolmivaiheinen ja tämä opinnäytetyö on osa ensimmäisen vaiheen kartoituksia eettisen osaamisen nykytilasta. (Berglund 2013.) Tuloksia hyödynnetään projektin myöhemmissä vaiheissa.

Joskus eettiset periaatteet, kuten lapsen oikeus terveyteen, hyvinvointiin ja hyvään syntymään ja synnyttäjän itsemääräämisoikeus, saattavat olla ristiriidassa synnytyksen hyvässä hoidossa (STM 2010), jolloin syntyy eettisiä ongelmatilanteita. Haasteet ja eettiset ongelmat kättilötyössä ovatkin lisääntyneet, esimerkiksi pienten synnytyssairaaloiden sulkeminen lisää tehokkuustavoittelua jäljelle jäävillä synnytysosastoilla, jolloin eettisten tilanteiden pohtiminen jää helposti toisarvoiseksi. Ohjatussa harjoittelussa kättilöopiskelijat kohtaavat samoja eettisiä ongelmatilanteita ja tarvitsevat asiantuntevaa ohjausta kasvaakseen kohti ammatillisuutta; siksi olisikin tärkeää, että kättilöillä olisi valmiuksia ja menetelmiä etiikan ohjaukseen.

Kättilöopiskelijoiden eettisen osaamisen tukemisesta on olemassa vain vähän aiempaa tutkimustietoa. Tämän opinnäytetyön tarkoitus on kartoittaa kättilöopiskelijoiden eettisen osaamisen tukemista ohjatussa harjoittelussa yliopistollisen sairaalan synnytysosastolla ohjaajien näkökulmasta. Tavoitteena on haastatella kättilöopiskelijoiden ohjaajina toimivia kättilöitä heidän valmiuksistaan, haasteistaan sekä menetelmistään opiskelijan eettisen osaamisen tukemiseen liittyen.

2 EETTINEN OSAAMINEN JA SEN TUKEMINEN OHJATUSSA HARJOITTELUSSA

2.1 Kirjallisuushaku

Kirjallisuushakuja tehtiin useita tammi- ja lokakuun välisenä aikana vuonna 2013. Haut tehtiin seuraavista viitetietokannoista: Cinahl, Medic, Medline (PubMed), ScienceDirect sekä Google- hauilla. Hakusanoina käytettiin englannin kielisiä sanoja *ethics*, *midwifery*, *midwifery student*, *preceptor*, *preceptorship* ja *practice* sekä näistä asianmukaisesti katkaistuja sanoja, kuten *ethic** ja näiden sanojen yhdistelmiä. Suomenkielisinä hakusanoina käytettiin sanoja *kättilö*, *kättilöopiskelija*, *ohjattu harjoittelu*, *ohjaaja*, *ohjaus*, *etiikka*, *synnytysosasto* ja näistä asianmukaisesti taivutettuja ja katkaistuja sanoja sekä näiden yhdistelmiä. Haut rajattiin vuosiin 2003–2013 ja artikkelit valittiin luettaviksi otsikon ja/tai tiivistelmän perusteella. Lisäksi tutkimusartikkeleja ja kirjallisuutta löytyi manuaalisella haulilla useita. Hakutaulukko on löydettävissä liitteenä (Liite 4). Kirjallisuushakuihin saatiin apua Turun ammattikorkeakoulun informaattikolta.

2.2 Kättilön määritelmä

Kättilö on kättilökoulutuksen suorittanut laillistettu naistentauteihin ja synnytyksiin erikoistunut ammattihenkilö. Kättilöllä on oltava valmius hoitaa ja neuvoa naista raskauden, synnytyksen ja lapsivuoteen aikana. Määritelmän mukaan hänen on pystyttävä hoitamaan synnytyksiä sekä vastasyntyneitä lapsia itsenäisesti. Kättilöllä on tärkeä rooli naisen, hänen perheensä sekä koko yhteiskunnan terveyden edistämisessä. (ICM 2011; Suomen kättilöliitto 1998; WHO 2010.)

Kättilön koulutus kestää Suomessa 4,5 vuotta ja se on laajuudeltaan 270 opintopistettä (op). Koulutukseen sisältyy myös sairaanhoitajakoulutus (210 op).

(Opetusministeriö 2006, 84.) Koulutusta säätelevät EU:n kätilöityön direktiivit (80/155/EEC Artikla 4).

2.3 Kätilöityön ammattietiikka ja eettinen osaaminen

Termit etiikka ja moraalitarkastelevat molemmat ”oikeaa” ja ”vääriä” koskien sosiaalisia käytäntöjä ja etikettejä teoriassa ja käytännössä. Virallisemmassa käytössä moraalilla kuitenkin käsitetään yksilön tai ryhmän käsityksiä ja normeja koskien oikeaa ja vääriä, kun taas etiikka viittaa moraalin tutkimukseen. Etiikalla viitataan usein myös tarkkaan mietittyihin tiettyjen ryhmien moraalisiin sääntöihin, kuten ”sairaanhoitajan etiikkaan”. (Thompson ym. 2006, 42.)

Kätilön ammattietiikka pohjautuu lainsäädäntöön, yleisiin ohjeisiin ja kätilöityön kansainvälisiin eettisiin ohjeisiin. Keskeinen laki Suomessa kätilön ammattietiikkaa koskien on laki potilaan asemasta ja oikeuksista (758/1992). Kätilö työskentelee tiedostaen eettisen vastuunsa sekä käyttäen tietojaan, taitojaan ja kokemustaan hoitaessaan asiakkaitaan. Kätilöliiton määrittelemiä kätilöityön keskeisiä eettisiä periaatteita ovat itsemääräämisoikeus, tasa-arvo, yksilöllisyys, terveyskeskeisyys, vastuullisuus, turvallisuus, jatkuvuus, perhekeskeisyys ja omatoimisuus. Kätilön ammattietiikkaan kuuluu myös, että kätilö tunnistaa eettisiä ongelmia työpaikallaan ja osallistuu niitä koskevaan keskusteluun. (Kätilöliitto 1998.)

Ammattikorkeakoulutuksessa tarkoituksena on kouluttaa eettisesti osaavia työntekijöitä (Brunou 2009, 12). Eettisellä osaamisella kätilöityössä tarkoitetaan kätilön kykyä toteuttaa hoitotyössään edellä mainittuja kätilöityön ammattieettisiä arvoja, ohjeita ja periaatteita sekä toimia kätilöityötä ohjaavan lainsäädännön mukaisesti (Opetusministeriö 2006, 79). Kätilöiden ammattikunta seuraa myös sairaanhoitajien eettisiä ohjeita (Suomen sairaanhoitajaliitto 1996).

2.4 Eettiset ongelmat synnytysosastolla

Eettisiä ongelmia ilmenee usein ihmisten välisessä keskustelussa ja toiminnassa, kun erilaiset arvot, esimerkiksi kättilön, muun työtiimin ja vanhempien arvot, ovat ristiriidassa keskenään, eikä ilmiselviä oikeita ratkaisumalleja ole tai kun yksilöiden ymmärryksessä siitä, mikä on oikeaa tai väärää, on suuria eroavaisuuksia (Narrigan 2004, 243; Pylkkänen 2006, 15; Brunou 2009, 21–22). Hoitotyö on luonteeltaan monitahoista ja ihmisläheistä, jolloin myös eettisiä ongelmia ilmenee enemmän (Brunou 2009, 21–22).

Synnytysosastolla eettiset ongelmat liittyvät muun muassa sikiön oikeuksiin, ennenaikaisiin (Pylkkänen 2006, 30–34), kehitysvammaisen (Whitelaw & Thoresen 1996, 617, 621) tai kuolleen sikiön synnytyksiin, monikulttuurisuuteen, päihdeongelmasta kärsivän äidin tai perheen hoitoon sekä resurssien kohdentamiseen (Thompson 2004, 118; Pylkkänen 2006, 30–34). Kättilöiden kokemat eettiset ongelmat liittyvät synnyttävän äidin autonomian ja yksityisyyden loukkaamiseen sekä tietoisesti suostumuksen toteutumiseen (Whitelaw & Thoresen 1996, 624–625; Pylkkänen 2006, 30–34; Leino-Kilpi & Välimäki 2009, 200–210). Ongelmien ratkaisuun kättilöt tarvitsevat työkaluja kohdatakseen eettisiä ongelmatilanteita rakentavasti, johdonmukaisesti ja kunnioittavasti sekä tukeakseen opiskelijoita eettisessä ajattelussa (Thompson 2004, 188). Kättilöt pitivät ongelmien ratkaisussa lähtökohtana kättilötyön ammatillisia arvoja sekä asiakkaiden kunnioittamista (Pylkkänen 2006, 56).

2.5 Kättilöiden ja kättilöopiskelijoiden valmiudet eettisten ongelmien kohtaamiseen

Vaikka synnytykset ovat kättilötyön ammatillisen toiminnan keskeinen osa, ja eettisesti ongelmallisilta tilanteilta ei voi välttyä niitä hoitaessa, vain 86 % kättilöistä koki tutkimuksen mukaan kohdanneensa eettisesti ristiriitaisia tilanteita työssään. Melkein jokaisessa työvuorossa tällaisiin tilanteisiin joutui kuitenkin viisi kättilöä 69:sta osallistujasta. (Pylkkänen 2006, 30, 47.) Kättilöistä 69 %

kokee tuntevansa kätilötyön eettiset ohjeet erittäin tai jokseenkin hyvin. Oman osaston eettiset periaatteet tunnetaan hieman tätä paremmin. (Pylkkänen 2006, 45.) Sairaanhoidajien eettisten ohjeiden tuntemisessa ja käytössä on puutteita (Numminen ym. 2009, 388, 390).

Kätilötyön ammattietiikan opiskeleminen laajentaa opiskelijan ymmärrystä eettisissä asioissa, mutta eettinen ajattelu lähtee jokaisen juurista ja persoonallisuudesta (Altun 2003, 576; Thompson 2004, 191). Kätilöopiskelijat havaitsivat herkästi eettisiä ongelmia liittyen siihen, mikä käsitetään eettiseksi hyödyksi tai hyväksi äidille, lapselle ja yhteiskunnalle ja mikä taas käsitetään haitalliseksi (Church & Ekberg 2012, 901). Ajangon & Leino-Kilven (2005, 22) mukaan kätilö- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden eettisessä päättelyssä on kuitenkin todettu puutteita. Kätilöopiskelijoiden ammatilliset ja henkilökohtaiset arvot muuttuvat opiskelujen aikana, mutta keskiarvoisesti kärkikolmikossa olivat oikeudenmukaisuus, tasa-arvoisuus ja ihmisarvo (Özcan ym. 2012, 403–404). Australialaisessa tutkimuksessa kätilöopiskelijat eivät luottaneet saavuttavansa realistista pätevyyttä kliinisissä harjoitteluissa, vaan katsoivat oppimisen jatkuvan valmistumisvuotenaan (Licqurish & Seibold 2012, 666).

Jääskeläisen (2009, 42) mukaan sairaanhoitajat kokevat itsensä enimmäkseen päteviksi oppilasohjauksessa, mutta osa myös epäpäteviksi. Ohjausvalmiutensa riittämättömiksi kokevat sanoivat syiksi koulutuksen eriaikaisuuden, ohjauskoulutuksen puutteen, epävarmuuden omista resursseista ja ajan puutteen. Pitkä työkokemus ja koulutus koettiin ohjaukseen positiivisesti vaikuttavina tekijöinä.

Sosiaali- ja terveysalalla oppimistilanteessa on läsnä myös asiakas, mikä laittaa ohjaajan vastuuseen sekä asiakkaan laadukkaasta hoidosta sekä opiskelijan huomioon ottavasta ohjauksesta. Molempien tavoitteiden huomioiminen on haasteellista ja ohjaajat ovatkin kokeneet, ettei heillä ole tarpeeksi valmiuksia toimia opiskelijaohjaajina. (Vänskä ym. 2011, 150.)

2.6 Eettisen osaamisen tukeminen ohjatussa harjoittelussa

Ohjattu harjoittelu on olennainen osa sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulujen koulutusta (Vänskä ym. 2011, 149) ja siinä opiskelija perehtyy terveydenhuollon arvoperustaan ja työtehtäviin sekä omien tietojen ja taitojen soveltamiseen kliinisessä ympäristössä (STM 2003). Ohjatussa harjoittelussa opiskelijalla on nimetty ohjaaja, jolta on mahdollisuus saada näyttöön perustuvaa ja laadukasta ohjausta (STM 2003). Ohjaaja on kokenut ammattilainen, joka edistää opiskelijan oppimista opettamalla, neuvomalla, valvomalla ja näyttämällä mallia (Licqurish & Seibold 2007, 481). Ohjaajan tehtävä on tunnistaa työpaikallaan tilanteita, joista opiskelija voisi kasvaa kohti ammatillisuutta sekä varmistaa, että opiskelija saa asianmukaista ohjausta koko harjoittelujaksonsa ajan (Morton-Cooper & Palmer 2003, 169–170; Burns & Paterson 2004, 7).

Opiskelijaohjauksen tulisi perustua opiskelijan ja ohjaajan määrittelemään suunnitelmaan, josta löytyy harjoittelujakson tavoitteet (Morton-Cooper & Palmer 2003, 162–163), muun muassa eettisen osaamisen kehittymiselle (Berglund 2010, 51–52). Turvallinen keskustelu eettisistä ongelmatilanteista ja siitä kehittyminen edellyttää myös riittävän avointa ja luottamuksellista opiskelija-ohjaajasuhdetta, jonka opiskelijat kokevat edistäneen heidän eettistä osaamistaan eniten (Berglund 2010, 51–52). Opiskelija-ohjaajasuhteen tärkeyttä korostetaan monissa tutkimuksissa ja lähteissä (Wright Shprizt & O'Mara 2006, 36; Licqurish & Seibold 2007, 483; Berglund 2010, 51–52; Vänskä ym. 2011, 150).

Toisinaan eettinen pohdinta tuottaa haastetta ohjaajille itselleenkin, puhumattakaan eettisen osaamisen ohjaamisesta opiskelijoille (Thompson 2004, 190). Licqurishin & Seiboldin (2007, 483–484) tutkimuksessa kättilöopiskelijat kertoivat ohjaavien kättilöiden persoonan vaikuttavan oppimiseen. Avuliaat kättilöt tukivat ja kannustivat opiskelijaa, olivat valmiita jakamaan tietoaan, helpottivat käytännön harjoittelua, sallivat virheitä ja olivat motivoituneita ja positiivisia roolimalleja – toisin kuin kättilöt, jotka eivät ole

avuliaita. Myös samalla aaltopituudella olevien kätilöiden kanssa oli opiskelijoiden mielestä innostavampaa työskennellä. Opiskelijan tulisi tehdä oman ohjaajansa kanssa vuoroja mahdollisimman paljon, sillä myös jatkuvuus on koettu tärkeäksi oppimista edistäväksi seikaksi (Licqurish & Seibold 2007, 484, 487; Licqurish & Seibold 2012, 664).

Opiskelijat kertoivat tietoisuuden eettisistä ongelmista ja niiden ratkaisusta heränneen ohjatuissa harjoitteluissa eettisten haasteiden ja ongelmien kohtaamisen kautta (Berglund 2010, 26, 31–32). Tietyt opiskelijan kohtaamat tilanteet voivat muuttaa heidän asenteitaan, käytöstään ja tapaansa ajatella (Morton-Cooper & Palmer 2003, 155). Erityisesti opintojen lopulla kliinisen harjoittelun yhteydessä olevaa eettistä opetusta tulisi korostaa (Özcan ym. 2012, 406).

Ohjaajan tapaan ohjata vaikuttavat hänen omat ennakko-oletuksensa ja kokemuksensa ohjattavana olosta. Mikäli odotukset eivät toteudu, syntyy ristiriitatilanne. (Vänskä ym. 2011, 152.) Haastetta opiskelijan ohjaukseen saattavat tuoda myös kiire, työn paineet, henkilökunnan vähäisyys ja koordinoitavuusvaikeudet (Morton-Cooper & Palmer 2003, 153). Joskus ohjaajan on vaikea luoda oppimista edistävää ohjaussuhdetta opiskelijaan lyhyiden harjoittelujaksojen aikana (Jiang ym. 2012, 152).

2.6.1 Ohjauskeskustelut

Ohjaajan tulisi kannustaa opiskelijaa reflektiiviseen keskusteluun (Morton-Cooper & Palmer 2003, 152) opiskelijan havainnoista ja eettisestä kehitymisestä ohjaustilanteissa, sillä oppimistilanteiden reflektointi on keskeistä opiskelijan eettisen osaamisen (Lemonidou ym. 2004, 15) ja itsesäätelytaitojen kehittymiselle (Vänskä ym. 2011, 150). Kätilökin voi reflektoida omaa työskentelyään ja näin estää opiskelijaa esimerkiksi tuomitsemasta potilaita omien mielipiteidensä perusteella (Thompson 2004, 188).

Ammattitaitoinen ohjaaja käyttää keskustelun tukena ja opiskelijan reflektiivisyyden tukemiseksi avoimia kysymyksiä, kuten mitä, miksi, miten, ja laittaa opiskelijan pohtimaan ratkaisuja ja perustelemaan tehtyjä päätöksiä. Ohjauskeskustelut ajoittuvat sekä ennen työtilannetta että työtilanteen jälkeen käytävään keskusteluun. Ohjaustilanne voi edetä jonkin käydyn tilanteen pohjalta ja ohjaaja voi suunnata keskustelua tarkentavien kysymysten avulla oikeaan suuntaan. (Vänskä ym. 2011, 153–155.) Opiskelijoille annetun päivittäisen, informatiivisen sekä välittömän palautteen on todettu olevan opiskelijan oppimista edistävää (Vänskä ym. 2011, 155; Yonge ym. 2011, 11).

Hoitotyön opiskelijoille annetulla ohjauksella on yhteys eettisten ongelmien havaitsemiseen itsenäisesti sekä ohjaajan kanssa. Ohjauksen jälkeen 87–89 % opiskelijoista oli havainnut ongelmia itsenäisesti. (Brunou 2009, 94.) Ohjaukset voivat toteutua esimerkiksi eettisten tapaamisten, ryhmäkeskustelujen, dialogin, osastotuntien, potilaan hoitosuunnitelman eettisen käsittelyn ja etiikan kiertojen puitteissa (Brunou 2009, 35, 94; Wright Shprizt & O'Mara 2006, 39). Kokemusten jakaminen ohjaajan lisäksi myös jonkun muun hoitoyhteisön jäsenen kanssa auttoi opiskelijoita vaikeissa tilanteissa (Romppanen 2011, 192–193; Vuorinen ym. 2005, 275–277).

2.6.2 Esikuvana toimiminen

Esikuvana toimiminen on eräs sanattoman viestinnän keino ohjauksessa (Vänskä ym. 2011, 153). Tutkimusten mukaan opiskelijoiden eettistä osaamista kehittävät hoitajien käyttö esikuvana hoitotilanteiden ymmärtämisessä (Burns & Paterson 2004, 7; Finnerty & Collington 2012, 575; Hughes & Fraser 2010, 477; Lemonidou ym. 2004; Romppanen 2011, 192–193; Vuorinen ym. 2005, 275–277; Wright Shprizt & O'Mara 2006, 39) erityisesti oppimisprosessien alussa (Vänskä ym. 2011, 153). Opiskelijat voivat esimerkiksi oppia ottamaan roolimallia yksilöllisesti potilaita kohtaavista sekä heidän ihmisarvoaan eettisissä ristiriitatilanteissa kunnioittavista hoitajista (Romppanen 2011, 192–193; Vuorinen ym. 2005, 275–277).

Berglundin (2010, 31, 50–51) tutkimuksessa opiskelijat kuvasivat myös tilanteita, jolloin ohjaaja oli käyttäytynyt epäammattillisesti tai -eettisesti, eikä heistä halunnut ottaa mallia. Tämä oli herättänyt opiskelijoissa pohdintaa heidän omasta tavastaan kohdata potilaita eettisiä periaatteita noudattaen.

2.6.3 Ohjaaminen eettisessä päätöksentekoprosessissa

Eettisten sääntöjen ja eettisen päätöksenteon koetaan olevan pääelementtejä etiikan opetuksessa (Numminen ym. 2009, 387). Opiskelijan on tärkeä ymmärtää, mikä eettisissä tilanteissa ohjaa päätöksentekoa ja kuinka eettinen päätöksenteko voi aiheuttaa epämukavuutta ja epävarmuutta päättäjässä. Ohjaaja voi eettisissä ongelmatilanteissa laittaa opiskelijan itse pohtimaan lähestymistapoja, erilaisia toimintamalleja ja kuinka ne vaikuttaisivat tilanteeseen ja osallisina oleviin henkilöihin. Ohjaajan tulee myös muistuttaa, että toimimatta jättämisellä on seurauksensa. (Price 2006, 45–46.) Todellisten eettisten ongelmatilanteiden lisäksi opiskelijalle tulisi antaa ratkaistavaksi fiktiivisiä ongelmatilanteita (Brunou 2009, 111).

Ohjaajina toimivat hoitajat ovat myös raportoineet opiskelijan työskentelyn havainnoinnin ja kyseenalaistamisen olevan joissain tilanteissa tehokas ohjausmenetelmä. Ohjaajat voivat kannustaa opiskelijaa perustelemaan potilaan hoitoon liittyviä ratkaisujaan. Ohjaajan antama henkinen tuki auttaa opiskelijaa ongelmatilanteita kohdattaessa. (Yonge ym. 2011, 11–12.)

2.6.4 Tilan antaminen

Opiskelijoita kannustetaan olemaan "itseohjautuvia" ja hyödyntämään kaikki oppimismahdollisuudet (Morton-Cooper & Palmer 2003, 163). Itsenäinen hoidon suunnittelu, toteutus ja päätöksien teko, taustatuen ollessa jatkuvasti läsnä, on välttämätöntä opiskelijan itseluottamuksen ja vastuuntunnon rakentamisessa ja se antaa tilaa ammatilliselle kehitymiselle ja kriittiselle ajattelulle (Licqurish & Seibold 2007, 484).

Opiskelijan osaamisen ja rohkeuden vahvistuessa opiskelijan vastuuta työtehtävissä ja asiakaskohtaamisissa voi lisätä asteittain. Opiskelija on ensin havainnoijana ja ohjaajan vastuu on vahvaa, kunnes osat hiljalleen vaihtuvat ja ohjaaja onkin havainnoijana opiskelijan vastuun ollessa suuri. (Vänskä ym. 2011, 157; Finnerty & Collington 2012, 576.) Kun ohjaaja ei halua puuttua opiskelijan ja asiakkaan vuorovaikutukseen hän konkreettisesti vetäytyy tilanteesta ja voi tukea opiskelijan ratkaisua esimerkiksi nyökkäämällä tai ohjaamalla verbaalisesti vasta opiskelijan tehdessä aloitteen, esimerkiksi kysymyksen (Vänskä ym. 2011, 153). Ohjaavat kättilöt voivat jättää opiskelijan myös yksin huoneeseen joksikin aikaa luottamuksenosoituksena opiskelijoiden pätevydestä (Licqurish & Seibold 2007, 484).

3 TUTKIMUSONGELMAT

Opinnäytetyön tarkoitus on kartoittaa kätilöopiskelijoiden eettisen osaamisen tukemista ohjatussa harjoittelussa ohjaajina toimivien kätilöiden näkökulmasta. Kartoitukset tehdään yliopistollisen sairaalan synnytysosastolla.

Päätutkimusongelma on:

- ✓ Miten kätilöopiskelijoiden eettistä osaamista tuetaan ohjatussa harjoittelussa synnytysosastolla ohjaajien näkökulmasta?

Alatutkimusongelmat ovat:

- ✓ Millaiset valmiudet ohjaajilla on kätilöopiskelijoiden eettisen osaamisen tukemiseen ohjatussa harjoittelussa synnytysosastolla?
- ✓ Mitä haasteita ohjaajat kokevat liittyvän kätilöopiskelijoiden eettiseen ohjaukseen synnytysosastolla?
- ✓ Millä menetelmillä ohjaajat tukevat kätilöopiskelijan eettistä osaamista synnytysosastolla?

4 OPINNÄYTETYÖN EMPIIRINEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmä

Opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää, sillä siinä periaatteena on todellisen elämän kuvaaminen ja mahdollisimman kattavan tiedon hankinta. Ihmistä suositaan kvalitatiivisen tutkimuksen tietolähteenä ja tutkimus voidaanankin liittää ihmisten asenteisiin, uskomuksiin ja käyttäytymisen muutoksiin. (Hirsjärvi ym. 2009, 159–160; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 65–66.) Haluttiin myös, että aineisto voitaisiin kerätä luonnollisissa tilanteissa, joissa tutkittavien näkemys ja suhtautuminen tutkittavaan aiheeseen pääsevät esille ja tapauksia käsitellään sekä aineistoa tulkitaan uniikkeina (Metsämuuronen 2006, 88; Hirsjärvi ym, 2009, 160).

Opinnäytetyössä tutkittavia on pieni määrä johtuen tavoitteesta kerätä mahdollisimman monipuolinen aineisto tutkittavasta aiheesta. Tutkimusaineisto on kvalitatiivisessa tutkimuksessa yleensä laaja, vaikka tutkittavia olisikin niukasti, koska yhden henkilön haastattelusta saattaa litteroitua aineistoa kertyä kymmeniä sivuja. Jossain vaiheessa aineistonkeruuta tutkimusmateriaali alkaa kyllääntyä eli saturoitua, jolla tarkoitetaan sitä, että uudet tutkittavat eivät enää tuota vastauksissaan uusia katsantokantoja aiheeseen liittyen. (Kylmä & Juvakka 2012, 27.) Kvalitatiiviselle tutkimukselle ominainen piirre on aineiston tarkastelu induktiivisin eli aineistolähtöisin menetelmin (Hirsjärvi ym. 2009, 159–160; Kylmä & Juvakka 2012, 22, 27). Periaatteena ei ole testata teoriaa, vaan tarkastella tutkimusaineistoa monelta eri kantilta (Hirsjärvi ym. 2009, 160; Kylmä & Juvakka 2012, 22).

Kvalitatiivinen tutkimus on teoriaa tuottavaa, minkä vuoksi sitä onkin hyvä käyttää silloin, kun tutkittavasta aiheesta on vain vähän aiempaa tietoa (Kylmä & Juvakka 2012, 30). Tässä opinnäytetyössä tutkimusmenetelmäksi valittiin kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä, koska opinnäytetyön aiheesta ei ole juurikaan tehty aiempia tutkimuksia, sekä tiedonkeruumenetelmäksi teemahaastattelu. Menetelmä oli sopiva myös siksi, että sen avulla uskottiin

saavan tutkittavan omat ajatukset ja näkökannat esille. Haastateltavien sama ammatti ja työtehtävä nähtiin edullisena menetelmää valitessa, sillä vastauksien saturoituessa tutkimustuloksista tulee luotettavampia.

Opinnäytetyön tiedonkeruumenetelmäksi valittiin yksilöhaastattelu, koska se on joustava ja tehokas tiedonkeruumenetelmä. Sitä voidaan käyttää esimerkiksi silloin, kun halutaan painottaa tutkittavan subjektiivisuutta ja aktiivisuutta tutkimustilanteessa, kun tiedetään, että aiheesta tulee vastauksia monelta kantilta tai kun aiheesta on vain vähän aiempaa tietoa. Haastattelutilanteessa haluttiin opinnäytetyöntekijöillä sekä haastateltavilla olevan mahdollisuus oikaista väärinkäsityksiä ja tarkentaa kysymyksiään sekä vastauksiaan. Tärkeintä haastattelussa on saada niin paljon tietoa tutkittavasta aiheesta kuin mahdollista. (Tod 2006, 338–341, 347; Tuomi & Sarajärvi 2009, 73, 75; Hirsjärvi & Hurme 2011, 34–35.) Haastateltavan nonverbaaliset vihjeet auttavat vastauksien ymmärtämisessä (Tod 2006, 338–341; Hirsjärvi & Hurme 2011, 34).

Teemahaastattelua nimitetään puolistrukturoiduksi haastatteluksi, koska keskustelua käydään ennalta määrätystä aihealueista. Tässä opinnäytetyössä teemahaastattelua varten laadittiin muutamia teemaansa liittyviä tarkentavia kysymyksiä, joiden varassa edettiin. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 47–48; Hirsjärvi ym. 2009, 203; Kylmä & Juvakka 2012, 78; Tuomi & Sarajärvi 2009, 75; Tod 2006, 341.) Teemahaastattelussa oleellista ei ole se, missä järjestyksessä tai muodossa kysymyksiä esitetään, vaan tutkimusaiheesta voidaan keskustella vapaasti. Ominaista kuitenkin on, että tutkittavat ovat kokeneet samat tilanteet. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 47–48; Metsämuuronen 2006, 115.)

4.2 Aineiston keruu

Kun opinnäytetyölle saatiin tutkimuslupa toukokuussa 2013, lähestyttiin synnytysosaston osastonhoitajaa ensin sähköpostitse saatekirjeellä (Liite 1) ja puhelimitse informoiden tulevista haastatteluista ja kysellen halukkuutta osallistua niihin. Synnytysosaston osastotunnilla käytiin esittäytymässä ja

esittelemässä opinnäytetyön aihetta, tarkoitusta sekä tavoitteita. Kätilöille jätettiin saatekirje orientoimaan ja motivoimaan haastatteluun osallistumiseen.

Haastattelut toteutettiin kesäkuun ensimmäisen ja toisen viikon aikana synnytysosastolta järjestyneessä rauhallisessa tilassa. Yhteensä haastatteluun osallistui yhdeksän opiskelijaohjaajana toimivaa kätilöä. Haastatteluja tehtiin kaikkiaan kolmena päivänä yhdestä neljään haastattelua kerrallaan. Haastatteluun osallistuminen perustui ensisijaisesti kätilöiden vapaaehtoisuuteen, ja osastolla oli jonkin verran etukäteen mietitty, ketkä tulevat osallistumaan siihen.

Haastattelut nauhoitettiin Turun ammattikorkeakoululta lainatun nauhurin avulla. Ennen nauhoituksen aloitusta haastateltavan kanssa käytiin vielä läpi saatekirjeen sisältö ja pyydettiin kirjallinen suostumus haastattelua ja nauhoitusta varten (Liite 2). Jokaisessa haastattelutilanteessa mukana olivat molemmat opinnäytetyöntekijät. Haastattelut suoritettiin tekijöiden kesken vuorotellen, toisen haastateltaessa toinen piti huolta nauhurista ja osallistui keskusteluun tarvittaessa.

4.3 Aineiston käsittely ja analysointi

Haastateltu aineisto litteroitiin eli kirjoitettiin puhtaaksi sanasta sanaan tietokoneella (Kylmä & Juvakka 2007, 110; Hirsjärvi & Hurme 2011, 138–140; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 163). Puhtaaksikirjoitettu aineisto säilytettiin usealla varmuuskopioinnilla ja huolehdittiin, ettei aineisto joudu ulkopuolisten käsiin (Kylmä & Juvakka 2012, 111).

Tässä opinnäytetyössä käytettiin analysointimenetelmänä kvalitatiivisessa tutkimuksessa usein käytettyä induktiivista sisällönanalyysiä, mikä tarkoittaa aineistolähtöistä analyysiä yksittäisestä asiasta yleiseen (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95; Kylmä & Juvakka 2012, 22). Sisällönanalyysillä tarkoitetaan haastatellun aineiston tiivistämistä siten, että aihetta voidaan kuvailla lyhyesti ja yleistävästi, mutta hävittämättä sen sisältämää tietoa (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2003; Tuomi & Sarajärvi 2009, 108). Induktiivinen sisällönanalyysi

voidaan jakaa kolmivaiheiseksi. Ensimmäisessä vaiheessa aineisto pelkistettiin niin, että opinnäytetyölle epäolennaiset seikat poistettiin. Pelkistysten jälkeen aineisto ryhmiteltiin etsimällä yhtäläisyyksiä ja erilaisuuksia pelkistetyn aineiston välillä ja muodostettiin samansisältöisistä pelkistyksistä alaluokkia ja niistä edelleen pääluokkia. Lopuksi tieto tiivistettiin opinnäytetyön tarkoitusta vastaavaksi kokonaisuudeksi. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 23; Tuomi & Sarajärvi 2009, 93, 108–113; Kylmä & Juvakka 2012, 112–113.)

Tämän opinnäytetyön haastatteluaineisto litteroitiin elo-syyskuussa 2013 ja analysoitiin sisällönanalyysillä syys-marraskuussa. Koko haastattelumateriaali litteroitiin sanasanaisesti Microsoft Word -tekstinkäsittelyohjelmalla (Microsoft Corporation 2010). Litteroitu aineisto tulostettiin ja sitä alettiin analysoida sisällönanalyysin avulla tutkimusongelmittain. Opinnäytetyön kolmeen alatutkimusongelmaan etsittiin vastauksia yksitellen, ja vastaukset alleviivattiin erivärisillä kynillä. Tämän jälkeen valitut suorat lainaukset muutettiin pelkistetyiksi ilmauksiksi. Suorista lainauksista ja pelkistyksistä tehtiin taulukko Microsoft Wordilla, minkä jälkeen pelkistyksistä alettiin etsiä keskenään samoihin kategorioihin kuuluvia ilmauksia. Näistä ilmauksista muodostuivat alaluokat, jotka nimettiin sisältöjensä mukaan. Keskenään samankaltaisista alaluokista muodostui edelleen yläluokkia, jotka nimettiin alaluokkien tapaan sisältöjensä mukaan. Yläluokista muodostui vielä kolme pääkategoriaa. Esimerkki sisällönanalyysi-tilkukosta löytyy liitteistä (Liite 5).

5 TUTKIMUSTULOKSET

Seuraavissa luvuissa raportoidaan tutkimustulokset tutkimusongelmittain. Lukujen alaotsikot on nimetty sisällönanalyysissä muodostettujen yläluokkien mukaisesti. Tekstin lomaan on valittu haastatteluista suoria lainauksia ja niiden avulla halutaan esittää luotettava kuvaus sisällönanalyysin tuloksista. Lainauksissa kättilöt on merkitty koodein K1-K9.

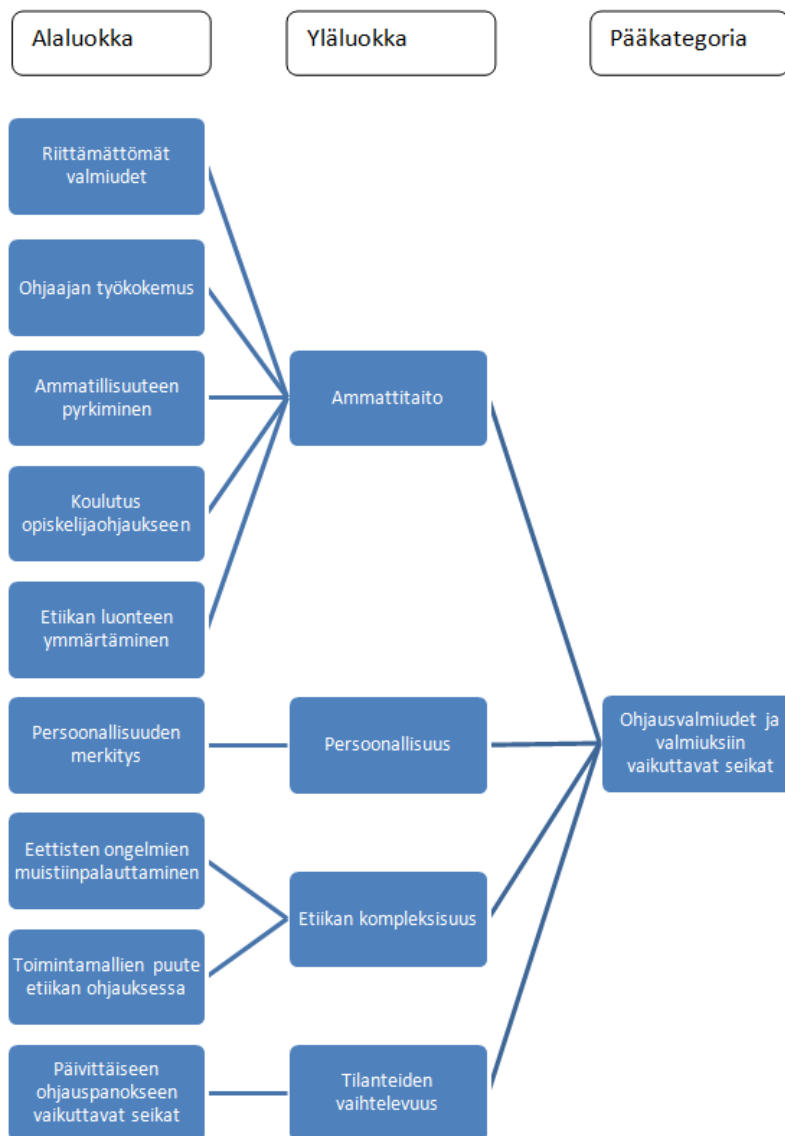
5.1 Ohjaajina toimivien kättilöiden taustatiedot

Haastatteluun osallistui yhdeksän kättilöä ja osallistumisen edellytyksenä oli, että kättilöt olivat toimineet opiskelijaohjaajina synnytysosastolla. Osa haastateltavista oli ollut synnytysosastolla töissä vasta vähän aikaa ja osalla oli pitkä työura takana.

Haastattelun alussa kartoitettiin kättilöiden näkemykset siitä, kuinka usein eettisiin ongelmatilanteisiin kohtaa synnytysosastolla ja kuinka haastaviksi he tilanteet kokevat. Haastateltavista viisi koki kohtaavansa eettisiä ongelmatilanteita päivittäin tai lähes päivittäin, kolme viikoittain ja yksi kuukausittain. Kuusi haastateltavista koki tilanteet melko tai erittäin haastaviksi, kaksi ei kovinkaan haastaviksi ja yksi ei osannut sanoa.

5.2 Ohjaajien valmiudet opiskelijoiden eettisen osaamisen tukemiseen

Tässä osiossa käsitellään sitä minkälaisiksi ohjaajat kokivat valmiutensa sekä mitkä seikat vaikuttivat näihin valmiuksiin. Haastatteluissa esiin tulleet valmiudet ja niihin vaikuttavat seikat esitetään seuraavassa kuviossa.

Kuvio 1. Ohjausvalmiudet ja valmiuksiin vaikuttavat seikat.

5.2.1 Ammattitaito

Haastatteluissa tuotiin esille ammattitaitoon kuuluvat ammatillisuuteen pyrkiminen, riittämättömät valmiudet, ohjaajan työkokemus, koulutus opiskelijaohjaukseen ja etiikan luonteen ymmärtäminen.

Vaikka eettiset ongelmatilanteet eivät aina ole helposti ratkottavissa, toivat kättilöt haastatteluissa esille, kuinka tärkeää on aina pyrkiä ammatillisuuteen ja perustelemaan toimintansa. Valmiutensa opiskelijan eettisen osaamisen

tukemiseen kättilöt kokivat enimmäkseen melko riittäviksi. Hankalia tilanteita voidaan myös kollegoiden kesken, mikä nähdään voimavarana.

"No kyl mä niistä (eettisistä ongelmatilanteista) sit ihan hyvin sit kumminki omasta mielestäni selviin ja hanksaan, et kun on kumminkin sit ammattitaitoo jo sillain niinkun työn osalta jo..." (K3)

Osa haastateltavista koki valmiutensa eettisen osaamisen tukemiseen myös riittämättömiksi. Joistain haastatteluista kävi ilmi, että kättilöt kokivat, että heillä olisi opiskelijalle enemmän annettavaa, mikäli he tunnistaisivat eettisiä ongelmatilanteita paremmin. Vaikka valmiuksia olisikin, niitä ei aina käytä parhaalla mahdollisella tavalla.

"Ehkä mul on käytännön kokemusta, mut mul ei oo semmosta sanotaan niinkun ei oo, mua ei oo niinkun valmennettu siihen, mul ei oo varsinaista tietoo, et miten mä voisin tukea opiskelijaani näis (eettisissä) asioissa..." (K8)

"Niit omii valmiuksiaki vois enemmän käyttää just, että itte tekis sitä alotetta niihin keskusteluihin..." (K2)

Kättilöt kokivat työkokemuksen pituuden ja opiskelijaohjaajana toimimisen määrän vaikuttavan valmiuksiin tukea opiskelijaa eettisessä osaamisessa.

"No mä olen alal ollu jo tosi kauan ja mul on paljon ollu opiskelijoita..." (K1)

"No varmaan niin kun se oma työkokemus, oma työkokemus vaikuttaa siihen..." (K7)

Työkokemus koettiin myös kättilöiden omaa eettistä osaamista lisäävänä tekijänä, mikä vaikutti opiskelijan kehittymiseen.

"Juuri sehän on niin kun mulle se tärkein sillä tavalla se opiskelijakin sit tulevaisuudessa pystyy ottaa huomioon -- synnyttäjäjen näkemykset..." (K5)

Varsinaista koulutusta opiskelijaohjaukseen olivat saaneet vain muutama kättilö, vaikka kiinnostusta koulutukseen oli. Eettisyyttä oli käsitelty pintapuolisesti vain parissa koulutuksessa ja opiskelijan eettisen osaamisen tukemista ei lainkaan.

"Kerran muistan et on ollu ihan aiheenakin kyl eettinen osaaminen, mut käryäkään ei oo kyl nyt, täytyy myöntää, et mitä siel puhuttiin..." (K4)

Etiikan luonteesta ja kompleksisuudesta, jota käsitellään myöhemmin omana osa-alueenaan, tuli pohdintaa ja mielipiteitä, jotka omalta osaltaan kertoivat ammattitaidosta.

"Niistä ihan varmasti aina välillä joutuukin lipsumaan ja ja ei välttämättä toimi niiden eettisten arvojen mukaan aina ja sekin on mun mielestä ihan inhimillistä..." (K9)

5.2.2 Persoonallisuus

Käsitteestä persoonallisuuden merkitys ohjauksessa muodostettiin persoonallisuus-yläluokka. Eräänä keskeisimpänä seikkana haastatteluista nousi ohjaajana toimivan kättilön persoonallisuuden merkitys, mikä toistui jokaisen tutkimusongelman kohdalla. Lähes joka haastattelussa korostettiin kättilön tekevän työtään persoonallaan. Kättilön persoonallisuudella koettiin olevan tärkeä merkitys myös opiskelijan eettisen osaamisen tukemiseen ja ylipäättään opiskelijaohjaukseen. Myös opiskelijan persoonallisuus vaikutti siihen, minkälaista ohjausta ohjaaja oli valmis antamaan. Joissakin haastatteluissa jo pelkästään kättilön tai opiskelijan aikuisuuden ja elämäkokemuksen koettiin tuovan valmiuksia eettiseen pohdintaan.

"Kyl mä ajattelen, että ehkä eniten just sit tässäkin sit taas on se oma persoona, on se niin kun ratkasevin seikka tavallaan siin, et miten sit opiskelijaakin pystyy ohjaamaan niis eettisissä ongelmatilanteissa..." (K4)

"Kun puhutaan hoitotyöstä, nii uskoisin, et jonkin näköset valmiudet on ilman muuta periaatteessa aikuisena ihmisenä ratkoo niitä (eettisiä ongelmia)..." (K9)

5.2.3 Etiikan kompleksisuus

Haastattelutilanteissa lähes jokainen kättilö ilmaisi etiikan olevan abstrakti ja hankalasti määriteltävissä oleva käsite. Opinnäytetyössä etiikan kompleksisuus on jaoteltu haastattelujen pohjalta kahteen alaluokkaan, eettisten ongelmien muistiinpalauttamiseen ja toimintamallien puutteeseen etiikan ohjauksessa.

Useat kaipaisivat konkretiaa ja toimintamalleja eettisesti ongelmallisten tilanteiden ratkaisemiseksi ja kokivat näiden puutteen vaikuttavan negatiivisesti

valmiuksiinsa. Haastatteluista kävi myös ilmi, että jokaisen kokemus eettisyydestä on erilainen.

"Siis ylipäättänsä eettisyshän on niinku siis äärettömän vaikeasti myös määriteltävissä. Ei todellakaan oo niin sellanen helppo käsitteenä..." (K6)

"No varmasti niiku pääasia, et mitkä seikat vaikuttaa (ohjaukseen) on se, että et et miten mä sen niinku eettiset arvot ja eettisen tekemisen koen..." (K9)

"Tää eettinen asia on just semmonen, kun ei siin oo mitään semmost konkretiaa, et mä näytän, et tee näin ja näin ja näin, kun se on ihan eri..." (K1)

Eettisyyden ollessa vaikeasti käsiteltävissä, osa haastateltavista ilmaisi "unohtaneensa", miten eettisesti ongelmallisia tilanteita tulisi ratkoa. Kyseiset henkilöt kokivat, että näitä asioita tulisi palauttaa muistiin silloin tällöin. Eettinen pohdinta myös jää helposti synnytyssalityöskentelyn ollessa toisinaan kiireistä ja tehokkuutta tavoittelevaa.

"Monta kertaa se etiikka unohtuu just tämmöses tehokkuustavottelus, mitä on väistämättä..." (K5)

5.2.4 Tilanteiden vaihtelevuus

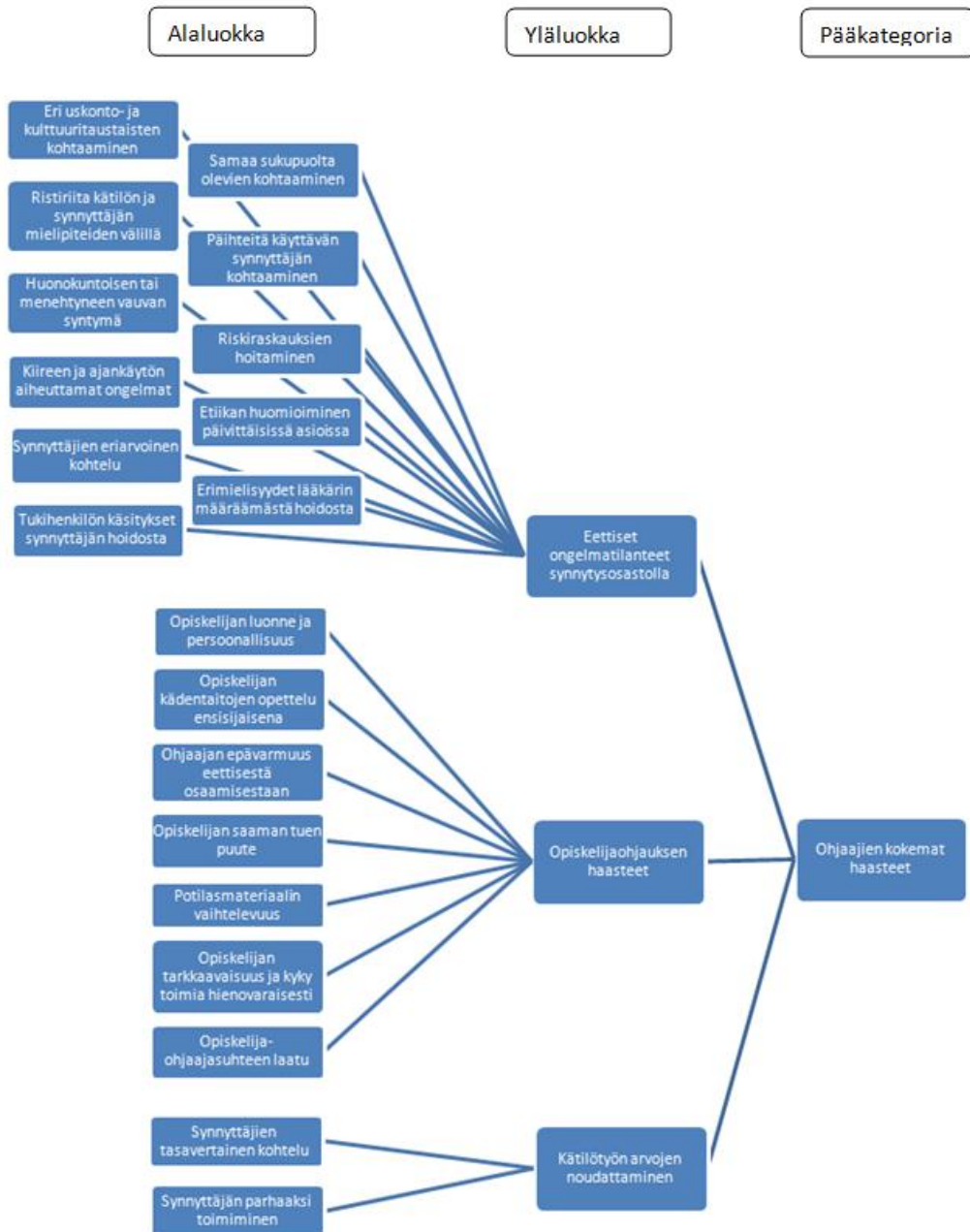
Haastatteluissa korostui kätilöiden ohjausvalmiuksiin suuresti liittyvät päivittäiseen ohjauspanokseen vaikuttavat seikat, josta on muodostettu tilanteiden vaihtelevuus -yläluokka. Päivittäiseen ohjauspanokseen vaikuttavia seikkoja olivat muun muassa kiire, väsymys- ja vireystila ja vuorotyö. Useissa haastatteluissa tuotiin esille, kuinka kyseiset asiat eivät saisi vaikuttaa ohjauksen laatuun, mutta osan kohdalla vaikuttavat väistämättä.

"Kyl mä nyt sitä ohjausta sit annan samanlaisena kaikille ja kaikis vastaavissa tilanteissa mitä ne niin kun on..." (K3)

"Tottakai ihan henkilökohtaset asiat just oma väsymys- tai vireystila ja ja, jos on jotain muuta mielessä niinku, niin ei samal taval panosta..." (K2)

5.3 Ohjaajien kokemat haasteet opiskelijan eettisen osaamisen tukemisessa

Haastatteluiden pohjalta kättilöiden kokemat haasteet opiskelijan eettisen osaamisen tukemisessa voitiin jakaa seuraavan kuvion mukaisesti.

Kuvio 2. Ohjaajien kokemat haasteet.

5.3.1 Eettiset ongelmatilanteet synnytysosastolla

Haastetta opiskelijan eettisen osaamisen tukemiseen aiheuttavat monenlaiset eettiset ongelmatilanteet, joita kätilö ja opiskelija kohtaavat yhdessä. Synnytysosastolla kohdattavat eettiset ongelmatilanteet muodostettiin 11 alaluokasta (Kuvio 2).

Eri taustaisten asiakkaiden kohtaamiseen liittyvistä eettisistä ongelmatilanteista kerrottiin kaikissa haastatteluissa. Näistä eri uskonto- ja kulttuuritaustaisten kohtaaminen ja päihteitä käyttävien synnyttäjien kohtaaminen nousivat eniten esille, mutta myös samaa sukupuolta olevien kohtaaminen. Monen kätilön oli vaikea ymmärtää, mikseivät päihteitä käyttävät synnyttäjät pystyneet hillitsemään päihteiden käyttöön raskausaikana. Jotkut kokivat oman mielipiteen taka-alalle jättämisen haasteeksi synnyttäjän hoidossa.

"Jokainen tulee vähän eri taustoista ja erilaisista kulttuureista -- niin joutuu vähän niitä pohtimaan, koska heidän omat eettiset ajatukset -- kuitenkin aikalailta voi poiketa, mikä ei kuitenkaan mee ihan niinku tän länsimaisen kulttuurin pohjalta..." (K9)

"Näitä kun ei saa verta tiputtaa, Jehovan todistajilla ja näillä. Se on suuri ongelma välillä, jos on vuotoa, eikä saa korvata verellä..." (K1)

"Periaatteessa kaikki tommoset niinku hal-äidit, eli jos on huumeitten, alkoholin tai lääkkeiden väärinkäyttö, nii se on yks semmonen, mitä miettii, et tavallaan niinku siin raskauden aikana, et miten se voiki olla niin vaikeeta sit olla ilman. Tota, se on varmaan enemmän semmosta omaa niinku, tai omien moraalikäsitysten kans kamppailuu se, et ku ne sotii kaikkee sitä omaa vastaan..." (K2)

Suurimmat ja ikävimmät eettiset ongelmatilanteet koettiin monessa haastattelussa liittyvän huonokuntoisen tai menehtyneen vauvan syntymään. Erityisesti perheen tukemiseen liittyvät seikat, kuten mitä vanhemmille tulee sanoa ja mitä ei, aiheuttivat haastetta.

"Ja sit ne ikävimmät jutut on sit ne täysaikaiset sikiö kohtukuolemat että ne on aika raskaita..." (K1)

"Oikein haasteellisin niin kyl se kätilölle on sillon kun lapsi syntyy huonokuntoisena tai ihan niin et on menehtyny raskauden aikana, niin mitä mä voisin niin kun tehdä tukeakseni sitä perhettä ja toisaalta et mitä mun ei tule tehdä, niin sen tilanteen kohtaaminen niin, ne on niinkun haasteellisimpia..." (K5)

Vain yksi haastateltava koki, että riskiraskauksien hoito voi aiheuttaa eettisesti ongelmallisia tilanteita. Myös ristiriidasta kättilön ja synnyttäjän mielipiteiden välillä mainittiin muutamassa haastattelussa.

"Synnyttäjällä itellään voi olla ihan erilainen ajatus, niiku siitä synnytyksen kulusta ja ne voi sitten taas niiku tulla, tulla semmonen tilanne, että hän kokee sen oman hoitonsa vääräksi niin joutuu niitä ratkomaan..." (K9)

Kiireen ja ajankäytön aiheuttamista ongelmista mainitsi useampi haastateltava. Kiiretilanteessa erityisesti eettisten ongelmien läpikäymiselle opiskelijan kanssa ei riitä tarpeeksi aikaa. Vain yhdessä haastattelussa mainittiin etiikan huomioimisen tärkeydestä päivittäisissä asioissa.

"Kiire on tietty yks semmonen seikka, että kiiretilanteissa just sit tämmöset et just sit tehään vaan se mikä on kiireellisintä ja sitte voi sit tämmöset pohdinnat jäädä..." (K2)

"Siis kysymys voi olla ihan liikkumisesta tai eri kivunlievityksen muodoista tai tai ktg-käyrän otosta, syömisestä, ihan pieniä asioita..." (K5)

Jotkut haastateltavat kertoivat synnyttäjien eriarvoisen kohtelun sekä erimielisyyksien lääkärin määräämästä hoidosta aiheuttavan eettisiä ongelmatilanteita. Myös tukihenkilön käsitykset synnyttäjän hoidosta nähtiin eettisiä ongelmia aiheuttaviksi.

"Et selvästi huomaa, et tota tukihenkilöllä on vähän eri käsitys vaik kivunlievityksestä tai jostain että niin niin kyllähän ne on sitten niitä joita useemmin sitten tulee, et siin joutuu taiteilemaan, se että ei rupee isäntä sitä hommaa siin sit säätämän liikaa..." (K3)

5.3.2 Opiskelijaohjauksen haasteet

Opiskelijaohjauksen haasteet -yläluokka muodostettiin alaluokista opiskelijan luonne ja persoonallisuus, opiskelijan kädentaitojen opettelu ensisijaisena, ohjaajan epävarmuus eettisestä osaamisestaan, opiskelijan saaman tuen puute, potilasmateriaalin vaihtelevuus, opiskelijan tarkkaavaisuus ja kyky toimia hienovaraisesti ja opiskelija-ohjaajasuhteen laatu.

Opiskelijaohjauksen haasteista vahvimpana esiin nousi opiskelijan luonne ja persoonallisuus. Ohjaajana toimivista kättilöistä suuri osa kertoi opiskelijan

persoonan ja aktiivisuuden vaikuttavan suuresti tilanteiden esille ottoon ja käsittelyyn. Yksi kättilöistä kertoi, ettei hänen tee mieli ohjata lainkaan, mikäli opiskelija ei ole kiinnostuneen olinen. Jotkut opiskelijat myös pääsevät tilanteisiin mukaan herkemmin.

"Tietty siinäkin on se haaste et sit taas kun opiskelijat on erilaisia, et joku on tietty puheliaampi -- joku ottaa sen oman tilansa niin kun herkemmin, kun toiset sitten jää vähän niin kun sillai taka-alalle, se on tietty tää luonnekysymys ja persoonakysymys..." (K9)

Osassa haastatteluista tiedostettiin myös opiskelijan oma arvomaailma ja sen vaikutus opiskelijan ratkaisuihin eettisissä ongelmatilanteissa. Opiskelijoiden sanavalinnat hoitotilanteessa linkitettiin vahvasti heidän persoonaansa ja opiskelijan kommunikointi eettisissä tilanteissa synnyttäjän kanssa koettiin haasteellisena ohjata oppilaalle. Eräs haastateltavista koki haasteeksi myös opiskelijoiden tavan puhua potilastapauksista muiden opiskelijoiden kanssa "mässäillen".

"Sit se haaste myöskin siin, et opiskelija osaa valkata ne sanansa ja niit ei pysty, milläs niitä sitten oikein opettaakaan kun siin vähän. Jokaisella on oma persoonallisuus ja mitä sanoja käyttää..." (K1)

"Se viestintä joskus sit voi olla vaikeet siin et miten sä saat sanottuu sen tavallaan sen tilanteen vakavuuden, viestitetty sil opiskelijalle ilman et säikäyttää tai pelottaa tai aiheuttaa mielipahaa kenellekään..." (K2)

Muutamassa haastattelussa synnytyksen hoito ja kädentaitojen opettaminen opiskelijalle koettiin ainakin aluksi aikaa vieviksi, jolloin eettisten asioiden pohdintaan ei jäänyt aikaa perehtyä.

"Sitten tietenkin se että täs kättilötyös pitää opetella myös se tekninen osaaminen, et ei välttämättä ehdi siihen eettiseen niin paljon perehtyä, tietenkin jonkun synnyttäjän kohdalla se voi olla suurikin asia..." (K7)

Haasteeksi koettiin osassa haastatteluja myös ohjaajan oma epävarmuus eettisestä osaamisestaan, jolloin opiskelijan ohjaaminenkin on hankalampaa. Opiskelijan saaman tuen puute tuli esiin useassa haastattelussa haasteena. Tuen puute oli usein seurausta kiireestä ja ohjaukseen käytettävän ajan rajallisuudesta.

"Ku ei itekkään sitä oikein ymmärrä, sitä (asiakkaan) ratkasuu, niin se on tosi vaikee sit opiskelijallekaan sitä selvittää, niinku et mistä johtuu, kun se on tavallaan ittellekin vähän sellanen epäselvä..." (K4)

"Et mä luulin et opiskelijakin joutuu aika pitkälti niiku tavallaan luovimaan monien eri ihmisten välissä ja sil tavalla varmaan, uskoisin, itsekin siihen syyllistyneenä, et joutuu aikalailta joskus vähän niiku sivuun..." (K9)

Jotkut haastateltavat pohtivat opiskelijan tarkkaavaisuutta ja kykyä toimia hienovaraisesti tilanteissa, joissa tarvitsisi huomata jotain poikkeavaa ja reagoida siihen tietyllä tavalla asiakkaan ollessa läsnä. Myös potilasmateriaalin vaihtelevuudella on merkitystä ohjaukseen.

"Et, jos syntyis joku sairas lapsi vaikka, niin se, että huomaaks se opiskelija nyt sen, et se on sairas se lapsi ja sit et se pitää, niinku et miten se hoidetaan, niin ne on aika vaikeita tilanteita, miten jos sä joudut antaan sen ensitiedon sil perheelle..." (K2)

"Potilasmateriaali vaikuttaa ohjaukseen, joskus voi olla hyvä tuuri, kun on sellaisia tapauksia, että saa pohtia eettisiä ongelmatilanteita..." (K5)

Haastatteluissa tuli esille opiskelija-ohjaajasuhteen laadun merkityksen opiskelijan eettisen osaamisen tukemiseen. Tilanteet ovat vaikeampia käsitellä, mikäli opiskelija ja ohjaaja eivät ole samalla aaltopituudella tai luottamuksellista suhdetta heidän välillään ei ole syntynyt.

"Se opiskelija-ohjaajasuhde se on niin, niin henkilökohtainen, ja tääl tullaan niin läheisiks, et kummonen suhde mul on tullu siihen opiskelijaan, et kuin paljon me voidaan käsitellä oikein syvällisesti näit asioita ja keskustella ja onks sillä opiskelijalla semmonen -- et se luottaa minuun ja uskaltaa kysyy, kysyy ja ottaa puheeks semmosia vaikeitakin asioita..." (K8)

5.3.3 Kätilötyön arvojen noudattaminen

Kätilötyön arvojen noudattaminen muodostettiin haastattelujen pohjalta alaluokista kaikkien synnyttäjien tasavertainen kohtelu ja synnyttäjän parhaaksi toimiminen.

Synnyttäjien tasavertaisesta kohtelusta ja oman mielipiteen taustalle jättämisen tärkeydestä kertoivat lähes jokainen haastateltu. Välillä mielipiteiden taustalle jättäminen koetaan hyvin vaikeaksi, jos tapahtumat sotivat vahvasti omia arvoja vastaan, esimerkiksi päihteitä käyttävien äitien hoidossa tai mikäli synnyttäjä on

kieltänyt verensiirrot. Yksi haastateltavista toi myös esille kollegoiden kesken eriävät hoitolinjat, joiden kuitenkin tulisi olla yhtenevät.

"On kauheen tärkeä tunnistaa, et mikä on niin kun mun mielestä nyt oikein tai mikä mun mielestä on synnyttäjän hyväksi ja toisaalta ymmärtää, et se nainen on eri lähtökohdista, hänellä on eri arvomaailma ja ehkä oma elämänhistoria ja miettii, et hän ei välttämättä koe, et juuri se asia et, mitä mä koen et just siinä vaiheessa on oikein, niin on oikein..." (K5)

"Se tavallaan niinku ei oo meidän tehtävä arvostella ja arvioida niit ihmisii, vaan niikun me autetaan niit täs hetkessä ja koitetaan niinku tottakai sitte mahdollisuuksien mukaan vaikuttaa myös siihen tulevaisuuteen..." (K2)

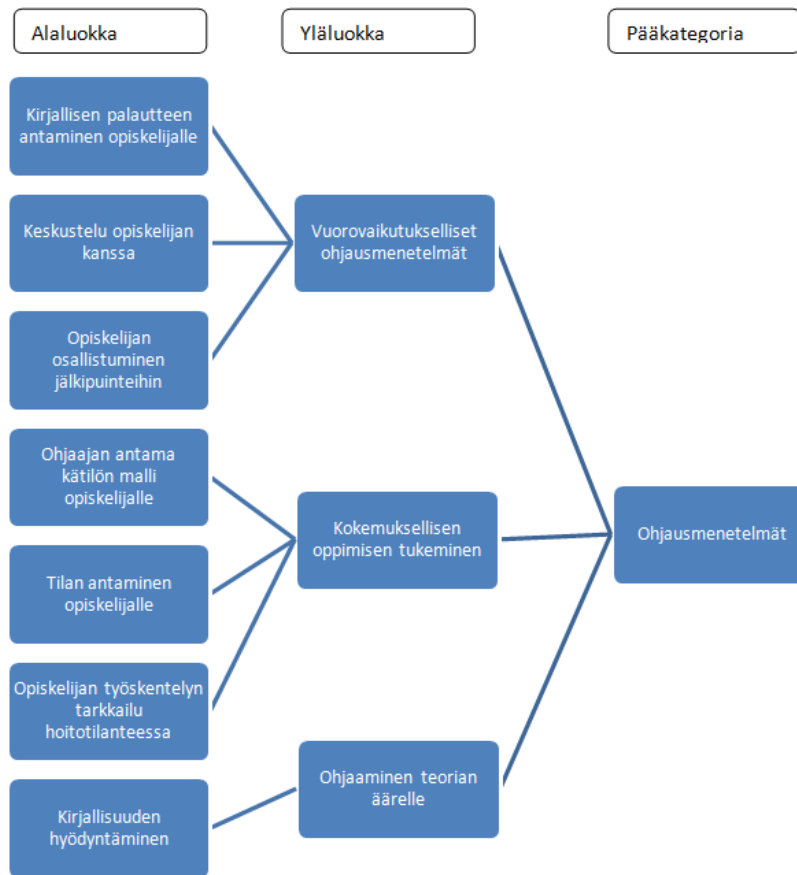
"Aina joutuu ponnistelemaan ja taistelemaan niiden omien niinku arvojen ja ja muun osaston arvojen sekä myös ylipäättänsä hoitotyön arvojen mukaisesti." (K9)

Muutama haastateltava toi esille kätilön tekevän työtä synnyttäjän parhaaksi ja he myös miettivät erilaisia skenaarioita, joissa ratkaisua pohditaan monelta kantilta, mutta aina pyritään valitsemaan synnyttäjälle paras vaihtoehto. Yksi haastateltava toi esiin pelon valituksista, mikäli synnyttäjää ei hoideta tämän tahdon mukaan.

"Se tulee jatkuvasti et muistaa sen, et tota naisen parhaaksi myös niin et hän ymmärtää sen..." (K5)

5.4 Ohjaajien käyttämät menetelmät opiskelijoiden eettisen osaamisen tukemiseen

Haastatteluiden pohjalta kätilöiden opiskelijaohjauksessaan käyttämät ohjausmenetelmät voitiin jakaa seuraavan kuvion mukaisesti.

Kuvio 3. Ohjausmenetelmät.

5.4.1 Vuorovaikutukselliset ohjausmenetelmät

Kättilöiden käyttämät vuorovaikutukselliset ohjausmenetelmät muodostettiin haastattelujen pohjalta kolmesta alaluokasta: kirjallisen palautteen antamisesta opiskelijalle, keskustelusta opiskelijan kanssa sekä opiskelijan osallistumisesta jälkipuinteihin.

Muutama haastateltava mainitsi synnytysosastolla annettavan opiskelijoille kirjallista palautetta tilanteen sujumisesta eettiseltä kannalta. Yksi haastateltavista kertoi, että osastolla on käytössä reissuvihko, johon ensin kättilöopiskelija kirjoittaa näkemyksensä ja arvionsa toiminnastaan synnytyksen hoidossa, jonka jälkeen ohjaava kättilö antaa oman kommenttinsa.

"Sit on just se kirjallinen palaute, mitä me annetaan, niin siihen yleensä tulee sit just mainittuu, et miten, miten tota se on sujunu niinku silt eettiseltä kannalta, jos siinä on ollut jotain erityistä..." (K2)

Kaikki haastateltavat kertoivat avoimen keskustelun ja pohdinnan olevan käytetyin menetelmä eettisen osaamisen tukemisessa. Eniten keskustelua käydään kaksinkeskisenä lähiohjaajan ja opiskelijan kesken synnytyksen hoidon aikana ja sen jälkeen. Yksi haastateltava mainitsi myös opiskelijan ja osastonhoitajan välisen keskustelun yhtenä menetelmänä. Muutamassa haastattelussa mainittiin ryhmäkeskustelun merkitys, jolloin opiskelija voi kehittyä eettisessä osaamisessaan esimerkiksi raportilla käydyn keskustelun myötä.

"Eniten on tosiaan just se keskustelu siin hoidon, hoidon aikana ja sitten sen jälkeen, sen hoitotilanteen, tai sen et vaik synnyttäjä olis siirtyny jo poies, niin sitä asiaa voidaan käsitellä sitä vielä, riippuen tietenkin, mimmonen se tilanne on ollu..." (K2)

"No ehkä se siis kahdenkeskisellä keskustelulla tai ei välttämättä aina niin kahdenkeskiselläkään, et kyllähän me paljon puhutaan kansliassa ihan henkilökunnan kesken, jos on jotain, koska raportilla usein tulee niit semmosii oleellisii seikkoja ja sit niist saattaa tulla sitä keskustelua..." (K4)

Yksi haastateltava mainitsi ohjaajan voivan ottaa eettisiä ongelmatilanteita esille tietoisesti ja käydä niitä läpi opiskelijoiden kanssa.

"Ohjaaja on ehkä jo ihan tietoisesti ottanut esille semmosii eettisii ongelmatilanteita enemmän ja käydä niitä opiskelijoiden kanssa läpi..." (K5)

Opiskelijan osallistumisesta eettisten ongelmatilanteiden jälkipuinteihin kertoi pari haastateltavaa. Opiskelija otetaan mukaan jälkipuintiin, mikäli opiskelija on ollut mukana kyseisessä hoitotilanteessa tai siellä käsitellään vaaratilanteita.

"Ja sitten on just sit ne, et jos on oikeesti jotain isoja, isoja kysymyksiä ja ollu ja semmosia vaaratilanteita jotain ikävää, niin sitte opiskelijat on siis mukana niis, niis jälkipuinneissa." (K2)

5.4.2 Kokemuksellisen oppimisen tukeminen ja ohjaaminen teorian äärelle

Käsite kokemuksellisen oppimisen tukeminen muodostettiin haastattelujen pohjalta kolmesta alaluokasta: ohjaajan antamasta kätilön mallista opiskelijalle, tilan antamisesta opiskelijalle sekä opiskelijan työskentelyn tarkkailusta hoitotilanteessa.

Eräissä haastattelussa käsiteltiin henkilökunnan antaman mallin ja esikuvan merkitystä opiskelijalle. Henkilökunnan käytöksen nähtiin olevan yhteydessä opiskelijan eettiseen kasvuun.

"Nii se on semmonen osa, mikä varmaan just niinku tulee aina mieleen, kun puhutaan opiskelijoiden eettisestä kasvusta, et me annetaan sitä mallia sit et millai me tota henkilökuntana puhutaan ja käyttäydytään..." (K2)

Usea haastateltava mainitsi käyttämäkseen menetelmäksi tilan antamisen opiskelijalle. Ohjaajat kokivat, että tilan antaminen esimerkiksi eettisessä ongelmatilanteessa tukee opiskelijan kehittymistä ja uskallusta. Monet haastateltavat esimerkiksi kertoivat jättäytyvänsä hoitotilanteissa taka-alalle, kun tietävät opiskelijan selviytyvän tilanteesta itsenäisesti. Lähes kaikki kuitenkin korostivat, että opiskelijaa ei jätetä yksin vaikeaan tilanteeseen, vaan ohjaaja on tukena, vaikka ei olisi jatkuvasti läsnä.

"Se tilan antaminen tavallaan siinä hetkessä ja tilanteessa niin, se tavallaan tukee sitä kasvua myöskin ja myöskin ehkä antaa sitä uskallusta enemmän sitten kun ei ole joku siinä takana ihmettelemässä..." (K9)

"Kun mä tunnistan jonkun sellaisen eettisen ongelmatilanteen, niin mä saatan pohtia, et voinko mä jättää opiskelijan siihen turvallisesti yksin ratkomaan sen tilanteen, eli ehkä mä en siin kohtaa ohjaajana sanokaan yhtään mitään, ehkä mä jopa poistun huoneesta ja annan hänen niinkun elää se tilanne itse sen synnyttäjän kanssa..." (K5)

Muutama haastateltava mainitsi opiskelijan työskentelyn tarkkailun ja havainnoinnin ohjausmenetelmänä. Ohjaaja seuraa opiskelijaa etenkin harjoittelun alussa, kun asiat ovat vielä opiskelijalle uusia.

"Et huomaa, että opiskelija ainakin pääs siihen ja hän perusteli hyvin, niinku asiat, et minkä takia ja myöskin tavallaan kunnioitti kumminkin tätä perhettä, et hän ei lähteny tavallaan niinku viemään sitä siihen, et miks nyt ei..." (K9)

Opiskelijan ohjaaminen kirjallisuuden lukemiseen mainittiin parissa haastattelussa. Kirjallisuuden nähtiin antavan pohjaa eettiselle osaamiselle. Yksi haastateltava toi esille, että opiskelijalla saattaa herätä uteliaisuus ja hän alkaa etsiä tietoa kirjallisuudesta, mikäli kättilö ei osaa perustella asioita tyhjentävästi.

"Sit tietysti toi, jos kirjallisuutta ja tällasten lukeminen tietysti antaa sit pohjaa ja että sitä tarttis sit tietysti itsekin lukea et se antaa simmosta eettistä pohjaa." (K1)

6 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

6.1 Eettisyys

Tämä opinnäytetyö suoritettiin Tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimaa hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen ja huomioiden eettiset periaatteet tutkimusprosessin kaikissa vaiheissa, jotta tutkimus olisi eettisesti hyväksyttävää, luotettavaa ja sen tulokset uskottavia. Hyvän tieteellisen tutkimuksen mukaan tutkija noudattaa muun muassa avoimuutta, rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössään. (TENK 2012, 6; Turun kliininen tutkimuskeskus 2013.)

Hyvä tieteellinen käytäntö edellyttää myös perusteltua tarvetta tutkimukselle ja tutkimusongelman olevan kunnioitusta osoittava tutkittavia kohtaan. Tutkimusongelma ei saa sisältää tutkittavien kyvykkyyttä, osaamista tai toimintaa aliarvioivia oletuksia. (Eriksson ym. 2008, 299.) Opinnäytetyön tarvetta perustelee se, että aihe tuli suoraan INEC-projektin projektivastaavilta, eikä siitä ole aiempaa tutkimustietoa. INEC-projektille on myönnetty rahoitus ja sen päämäärä todettu hyödylliseksi. Päämääränä on kehittää työkaluja etiikan opettamiseen kättilökoulutuksen aikana ja tehdä etiikan täydennyskoulutus- ja mentorointipaketti eettisen osaamisen ylläpitoon jo valmiille kättilöille, jotta saataisiin entistä ammattitaitoisempia osajia työelämään.

Tutkimussuunnitelman perusteella opinnäytetyölle haettiin tutkimuslupa sairaanhoitopiiriltä. Tutkimuksen mahdollisia haittoja tai riskejä arvioitaessa kiinnitetään huomiota tutkittavien itsemääräämisoikeuteen, vahingoittamisen välttämiseen, yksityisyyteen ja tietosuojaan. (Eriksson ym. 2012, 30–31.) Tämän opinnäytetyön ei koettu vaikuttavan haitallisesti tutkittaviin, kun hyvän tieteellisen käytännön periaatteita noudatettiin. Tutkija on aina itse vastuussa tutkimuksensa eettisistä ja moraalisisista ratkaisuista (Eriksson ym. 2012, 30–31).

Haastateltavien tulee osallistua tutkimukseen vapaaehtoisesti (Henkilötietolaki 22.4.1999/523.; World Medical Association 2013) ja antaa vapaasta tahdostaan

tietoon perustuva suostumus tutkimukseen, mieluiten kirjallisena. Heidän tulee voida peruuttaa suostumuksensa osallistumiseen milloin tahansa. Tutkittavia tulee informoida tutkimuksen tavoitteista, menetelmistä, heidän oikeudestaan kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen ja muista asianmukaisista seikoista. (Tod 2006, 349–350; Johnson & Long 2006, 32–35; Kylmä & Juvakka 2012, 149–150; WMA 2013.) Synnytytosaston henkilökunnalle lähetettiin saatekirje (Liite 1) ennen haastattelujen toteutumista, jossa selvitettiin opinnäytetyön tarkoitus, tiedonkeruumenetelmä, vapaaehtoisuus ja haastateltavien anonymiteetin säilyminen. Jokainen haastateltava suostui haastattelun nauhoitukseen ja allekirjoitti suostumuslomakkeen tutkimukseen osallistumisesta.

Kyseessä on pieni otos ja haastateltavien anonymiteetistä tulee pitää huolta kaikissa tiedonkeruun, analysoinnin ja raportoinnin vaiheissa (Henkilötietolaki 22.4.1999/523.; Tod 2006, 350). Haastatteluaineisto oli vain opinnäytetyön tekijöiden hallussa ja opinnäytetyön teossa noudatettiin hyvää tietojenkäsittelytapaa nauhoitetun aineiston analysoinnissa ja aineisto hävitettiin analysoinnin jälkeen (Kylmä & Juvakka 2012, 141). Yhteistyöorganisaation nimeä ei mainita opinnäytetyössä.

6.2 Luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida kriteereillä uskottavuus, siirrettävyys, vahvistettavuus ja refleksisyys (Kylmä & Juvakka 2012, 127; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 197, 203). Uskottavuus edellyttää tuloksien kuvaamista mahdollisimman selkeästi, jotta analyysiprosessia pystyy seuraamaan. Siirrettävyys viittaa siihen, missä määrin tulokset olisivat siirrettävissä toiseen tutkimusympäristöön, ja se edellyttää muun muassa huolellista tutkimuskontekstin, osallistujien valinnan ja aineiston keruun kuvausta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 198.) Vahvistettavuus edellyttää koko tutkimusprosessin kirjaamista niin, että muut tutkijat voivat seurata prosessin kulkua. Vahvistettavuus on kriteerinä ongelmallinen, sillä toinen tutkija ei samankaan aineiston kanssa välttämättä päätyisi samaan

tulkintaan. Tämä ei kuitenkaan välttämättä tarkoita luotettavuusongelmaa. Refleksiivisyys edellyttää tutkijan arvioivan, kuinka hän vaikuttaa aineistoonsa ja tutkimusprosessiinsa. (Kylmä & Juvakka 2012, 129.)

Opinnäytetyön prosessin kaikki vaiheet on raportoitu mahdollisimman tarkkaan ja rehellisesti. Kattavan opinnäytetyön suunnitelman tekoon käytettiin aikaa ja lopputulosta arvioitiin suunnitelmaseminaareissa. Suunnitelmaa muokattiin saadun palautteen perusteella, mikä lisäsi opinnäytetyön luotettavuutta. Koko prosessin ajan opinnäytetyön ohjaaja on ollut tavoitettavissa ja konsultoitavissa opinnäytetyön tekoon liittyvistä seikoista ohjausaikojen lisäksi. Luotettavan tutkimuksen perusvaatimuksena on myös, että tutkijalla on tarpeeksi aikaa tutkimuksensa tekemiseen (Tuomi & Sarajärvi 2009, 142). Opinnäytetyö tehtiin aikataulusuunnitelman mukaisesti ja sen jokaiseen vaiheeseen oli opinnäytetyön tekijöillä riittävästi aikaa paneutua.

Opinnäytetyössä on pyritty puolueettomuuteen eli opinnäytetyön tekijät eivät anna omien mielipiteidensä ja arvojensa vaikuttaa tulkintaan. Ennako-oletuksia ei ollut ja tutkimusta on tehty kahden opinnäytetyön tekijän toimesta, jolloin on saatu kaksi näkökulmaa asioihin. Autenttisia, suoria lainauksia on käytetty lisäämään luotettavuutta ja antamaan lukijalle mahdollisuus pohtia aineiston keruun polkua. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 135–136; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 198.)

Puolistrukturoidussa haastattelussa luotettavuus on heikommin saavutettavissa kuin strukturoidussa haastattelussa, mutta pätevä tutkija pystyy kuitenkin maksimoimaan vastauksien perusteellisuuden hyvin suunnitellulla rungolla ja johdonmukaisella lähestymistavalla (Tod 2006, 348). Haasteena opinnäytetyössä oli luotettavuuden kannalta opinnäytetyön tekijöiden kokemattomuus. Tämän takia haastattelun rungosta (Liite 3) pyrittiin saamaan mahdollisimman selkeä ja tutkimuskysymyksiä vastaava ja haastattelua kuivaharjoiteltiin haastatteleamalla terveydenhuollon opiskelijaa ja ammattilaista, jotta voitiin taata kysymysten ymmärrettävyys. Analyysivaiheessa opinnäytetyön tekijät kuitenkin havaitsivat haastattelurungon menneen osittain

tutkimuskysymysten ohi. Teemassa kuitenkin pysyttiin ja näin ollen jokaiseen tutkimuskysymykseen saatiin haastatteluista paljon materiaalia.

Luotettavuutta lisää myös, että kätilöt saivat tutustua osastolle jätettyyn saatekirjeeseen ja pohtia tutkimuksen aihetta ennen haastattelua. Haastattelu saatiin toteutettua yhdeksälle kätilölle, mikä on tämän luonteiseen laadulliseen tutkimukseen sopiva määrä ja lisää luotettavuutta.

7 POHDINTA

7.1 Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa ohjaajina toimivien kättilöiden näkökulmasta kättilöopiskelijoiden eettisen osaamisen tukemista ohjatussa harjoittelussa synnytytosastolla. Tarkastelussa olivat eettisen osaamisen tukemiseen liittyen valmiudet, haasteet ja menetelmät. Opinnäytetyö tuotti jonkin verran uutta tietoa ja paljon aiempia tutkimuksia vahvistavaa tietoa. Näkökulmana ohjaajina toimivien kättilöiden näkökulma oli kuitenkin uusi tarkasteltaessa opinnäytetyön kirjallisuuskatsausta. Tutkimuksen analysointivaiheessa havaittiin useiden haastatteluissa esiin nousseiden seikkojen vaikuttavan sekä valmiuksiin että olevan haasteita.

Ohjaajina toimivat kättilöt kokivat valmiutensa pääosin riittäviksi, mutta osa myös riittämättömiksi. Aiemmat tutkimukset aiheesta koskevat sairaanhoitajien tai yleisesti sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisten valmiuksia tukea opiskelijaa eettisessä osaamisessa ja tulokset ovat olleet ristiriitaisia (Jääskeläinen 2009; Numminen ym. 2008; Pylkkänen 2006; Vänskä ym. 2011). Haastateltavat mainitsivat ammattitaidon, persoonallisuuden, etiikan kompleksisuuden ja tilanteiden vaihtelevuuden valmiuksiinsa vaikuttaviksi seikoiksi. Näistä etenkin etiikan kompleksisuuden koettiin vaikuttavan ohjausvalmiuksiin runsaasti; haastateltavat toivat esiin toimintamallien puutteen eettisessä ongelmanratkaisussa ja etiikan olevan ylipäätään vaikeaselkoinen aihe. Tämä puoltaa myös haastateltavien kokemusta koulutuksen riittämättömyydestä etiikan osa-alueella. Myös työkokemuksen, ammattitaidon, kiireen ja vireystilan koettiin vaikuttavan väistämättä. Jääskeläinen (2009) on tutkimuksessaan saanut samansuuntaisia tuloksia. Lisäksi lähes jokainen haastateltava toi esille, kuinka kättilö ohjaa opiskelijaa omalla persoonallaan. Sekä opiskelijan että ohjaajan persoonan merkitys korostuikin läpi haastattelun. Licqurishin & Seiboldin (2007) tutkimuksessa korostui myös ohjaajan persoonan merkitys.

Haastatteluissa eettisiä ongelmatilanteita tunnistettiin eritasoisesti. Haastattelujen alussa kartoitettiin, kuinka usein kättilöt ovat kohdanneet työssään eettisiä ongelmatilanteita. Noin puolet haastateltavista oli kohdannut eettisiä ongelmatilanteita päivittäin tai lähes päivittäin, kolme viikoittain ja vain yksi kuukausittain. Tästä voitaisiin päätellä, että eettisiä ongelmatilanteita harvemmin kohtaavat tunnistavat eettisiksi ongelmiksi harvemmin kohdalle sattuvia, niin sanotusti räikeämpiä tilanteita. Eettisiä ongelmia päivittäin kohtaavat puolestaan saattavat löytää eettisiä ongelmia myös arkipäiväisistä ja rutinoituneista asioista synnyttäjän hoidossa, vaikka eivät olisi osanneet niitä haastattelussa nimetäkään. Koulutusta haastateltavat olivat saaneet vain vähän etiikasta, mikä voi vaikuttaa eettisten ongelmatilanteiden havaitsemiseen. Haastatteluissa tuotiin ilmi, että vaikka koulutusta etiikasta olisikin ollut, ei siitä välttämättä ollut jäänyt mieleen paljoakaan. Tämä saattaa kuitenkin kertoa enemmän koulutuksen tasosta kuin kättilöiden tarkkaavaisuudesta. Koulutusten tasoa tulisi tällaisissa tilanteissa tarkistaa ja kehittää kättilöiden tarpeita vastaavammiksi ja sitä kautta mieleenpainuvimmiksi.

Haasteet liittyivät eettisiin ongelmatilanteisiin synnytysosastolla, opiskelijaohjauksen haasteisiin sekä kättilötyön arvojen noudattamiseen. Kättilö ja opiskelija kohtaavat harjoittelun aikana yhdessä eettisiä ongelmatilanteita, joista haastateltavat toivat useimmin esiin huonokuntoisen tai menehtyneen lapsen syntymän aiheuttamat eettiset ongelmatilanteet, eri uskonto- ja kulttuuritaustaisten kohtaamisen ja päihteitä käyttävän synnyttäjän kohtaamisen. Jehovan todistajien verensiirtokielto mainittiin yllättävän monissa haastatteluissa, vaikka sitä ei usein käytännössä kohtaakaan. Tämä johtui ilmeisesti siitä syystä, että kättilöt olivat keskustelleet aiheesta juuri ennen haastattelua. Vahvimpina opiskelijaohjauksen haasteina tuotiin esille opiskelijan persoonallisuus ja parissa haastattelussa myös opiskelija-ohjaajasuhteen laatu. Opiskelija-ohjaajasuhteen laatua käsiteltiin haastatteluissa verraten vähän siihen nähden, kuinka paljon sitä on painotettu tutkimuksissa ja kirjallisuudessa (mm. Wright Shprizt & O'Mara 2006; Licqurish & Seibold 2007; Berglund 2010; Vänskä ym. 2011).

Synnyttäjien tasavertainen kohtelu ja kättilön oman mielipiteen taustalle jättäminen tuotiin esiin haasteena lähes kaikissa haastatteluissa, mutta tutkimustietoa siitä ei löydetty. Opinnäytetyön tekijöiden mielestä tärkeää, mutta haastatteluissa huomiotta jäänyt haaste on synnyttävän naisen yksityisyyden kunnioittaminen, joka kuitenkin mainitaan esimerkiksi Pylkkäsen (2006) tutkimuksessa. Nykyinen synnytysosastollakin vallalla oleva tehokkuustavoittelu karsii resursseja eettisen osaamisen tukemisesta. Haastatteluissa koettiin synnytyksen hoitoon liittyvien kädentaitojen opettamisen opiskelijalle sekä kiireen vievän huomiota eettiseltä pohdinnalta ja ohjaukselta harjoittelussa. Tämä aiheuttaa pohdintaa siitä, miten synnytysosaston strategiasuunnitelmassa on huomioitu opiskelijan eettisen osaamisen tukeminen tai ylipäättään opiskelijaohjaus ja siihen käytettävä aika.

Eettisen osaamisen tukemisen ohjausmenetelmät jaettiin vuorovaikutuksellisiin ohjausmenetelmiin, kokemuksellisen oppimisen tukemiseen sekä ohjaamiseen teorian äärelle. Eniten käytetyt menetelmät olivat keskustelu opiskelijan kanssa ja tilan antaminen. Näitä menetelmiä tuotiin myös tutkimuksissa ja kirjallisuudessa esille (mm. Morton-Cooper & Palmer 2003; Licqurish & Seibold 2007; Brunou 2009; Finnerty & Collington 2012; Leino-Kilpi ym. 2011; Vänskä 2011; Church & Ekberg 2012). Haastatteluista ei käynyt kuitenkaan ilmi ohjaajien tai muiden henkilöiden kanssa käytyjen keskustelujen sisältöjä tai kuinka reflektiivistä ja opiskelijaa kehittävästä keskustelusta ovat olleet. Muita haastatteluissa esiin nousseita menetelmiä olivat kirjallisen palautteen antaminen, jälkipuenteihin osallistuminen, eettisten ongelmien esille ottaminen tietoisesti, ohjaajan toimiminen roolimallina ja kirjallisuuden äärelle ohjaaminen, mutta ne esiintyivät vain yhdessä-kahdessa haastattelussa. Tutkimuksen pohjalta voisikin esittää, että erilaisten menetelmien tarve opiskelijan eettisen osaamisen tukemisessa on suuri. Nämä menetelmät ovat myös löydettävissä aikaisemmista tutkimuksista lukuun ottamatta kirjallisuuden äärelle ohjaamista (mm. Burns & Patterson 2004; Lemonidou ym. 2004; Brunou 2009; Hughes & Fraser 2010).

7.2 Jatkotutkimusehdotukset

Tässä opinnäytetyössä saatujen tuloksien perusteella jatkossa tulisi kehittää mittari, jolla saataisiin kattavaa tietoa henkilökunnan eettisen osaamisen tasosta, sillä se on avain myös tasokkaaseen opiskelijaohjaukseen. Ohjaajille tulisi olla tarjolla enemmän koulutusta etiikasta ja eettisen osaamisen tukemisesta. Kiinnostus tällaiseen koulutukseen nousi myös muutamasta haastattelusta. INEC-projekti tähtääkin tämän kaltaiseen etiikan täydennyskoulutus- ja mentorointipakettiin, jolla jo valmiiden kättilöiden eettistä osaamista olisi mahdollista ylläpitää ja kehittää.

Eettisen osaamisen tukemisessa käytettävien ohjausmenetelmien tarve on myös suuri, sillä nykyisellään synnytysosastolla oli käytössä suhteellisen yksipuolisia ohjausmenetelmiä. Jatkossa tarvittaisiinkin enemmän ja laajemmin tutkimustietoa ohjausmenetelmistä ja niiden hyödyistä, jotta voitaisiin alkaa kehittää laadukkaita ohjausmenetelmiä opiskelijoiden eettiseen ohjaukseen. Tietoa tulisi kerätä kansainvälisesti, jotta voitaisiin laajentaa ohjausnäkömymiä Suomessa käytössä olevista ohjausmenetelmistä monipuolisemmiksi.

Vaikka etiikka aiheena on abstrakti, kättilöt toivoivat konkreettisia ohjausmenetelmiä. Tavoitteena voisikin olla jonkinlainen konkreettinen runko eettisten ongelmien huomioimiseen, esille ottamiseen ja niistä keskusteluun. Jo pelkästään tietoisuus erilaisista listatuista menetelmistä saattaisi saada ohjaajan käyttämään menetelmiä monipuolisemmin, sillä opinnäytetyön mukaan kovinkaan moni ei osannut nimetä muita ohjausmenetelmiä kuin keskustelun. Eettisen osaamisen arviointiin tarvittaisiin myös konkreettisia neuvoja: mihin seikkoihin kiinnittää huomiota eettisen osaamisen arvioinnissa.

LÄHTEET

- Ajanko, S. & Leino-Kilpi, H. 2005. Valmistuvien kättilö- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden eettinen päättely ja sen analyysi. *Hoitotiede*. Vol 17 (1), 14–24.
- Altun, I. 2003. The perceived problem solving ability and values of student nurses and midwives. *Nurse Education Today*, 23, 575–584.
- Berglund, M. 2013. INEC – Increasing Ethical Competence in Midwifery Education and Practice. PP-esitys.
- Berglund, M-T. 2010. Kättilöopiskelijoiden kokemuksia eettisen osaamisensa kehittymisestä kättilökoulutuksen aikana. Pro gradu -tutkielma. *Hoitotiede*. Turku: Turun yliopisto.
- Brunou, S. 2009. Sairaanhoidajaopiskelijoiden ohjattujen käytännön harjoittelujen aikana ilmenneet eettiset ongelmat. Väitöskirja. Turku: Turun yliopisto.
- Burns, I. & Paterson, I. M. 2004. Clinical practice and placement support: supporting learning in practice. *Nurse Education in Practice*. (2005) 5, 3–9.
- Church, S. & Ekberg, M. 2012. Student midwives' responses to reproductive ethics: A qualitative focus group approach using case scenarios. *Midwifery* 29 (2013), 895–901.
- Eriksson, K.; Isola, A.; Kyngäs, H.; Leino-Kilpi, H.; Lindström, U.; Paavilainen, E.; Pietilä, A-M.; Salanterä, S.; Vehviläinen-Julkunen, K. & Åstedt-Kurki, P. 2012. *Hoitotiede*. 4., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Eriksson, K.; Leino-Kilpi, H. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2008. *Hoitotiede ja tiede-etiikka*. *Hoitotiede*. Vol. 20, no 6/-08, 295–303.
- EU:n kättilödirektiivi 89/155/EEC Artikla 4. Viitattu 31.10.2013 http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=31980L0155&model=guichett.
- Finnerty, G. & Collington, V. 2012. Practical coaching by mentors: Student midwives perceptions. *Nurse Education in Practice* (2013) 13, 573–577.
- Henkilötietolaki 22.4.1999/523.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Hämeenlinna: Tammi.
- Hughes, A. J. & Fraser, D. M. 2010. “There are guiding hands and there are controlling hands”: Student midwives experience of mentorship in the UK. *Midwifery* 27 (2011), 477–483.
- ICM, International Confederation of Midwives 2011. ICM International Definition of the Midwife. Viitattu 30.10.2013 <http://www.internationalmidwives.org> > Who we are > Links > ICM International Definition of the Midwife.
- Jääskeläinen, L. 2009. Sairaanhoidaja opiskelijan käytännön harjoittelun ohjaajana. Pro gradu -tutkielma. *Hoitotieteen laitos*. Tampere: Tampereen yliopisto.

Jiang, R-S.; Chou, C-C. & Tsai, P-L. 2012. Preceptor-Guided Clinical Practica and the Learning Experiences of Nursing Students. *The Journal of Nursing Research*, Vol. 20, No 2, June 2012, 152–157.

Johnson, M. & Long, T. 2006. Research ethics. Teoksessa Gerrish, K. & Lacey, A. (toim.) *The research process in nursing*. Fifth edition. Great Britain: Blackwell Publishing. 31–42.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. *Tutkimus hoitotieteessä*. 3., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2012. *Laadullinen terveystutkimus*. 1.-2., painos. Helsinki: Edita.

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785.

Latvala, E. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2001. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: sisällönanalyysi. Teoksessa Janhonen, S. & Nikkonen, M. (toim.) *Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä*. Helsinki: WSOY.

Leino-Kilpi, H. & Välimäki, M. 2009. *Etiikka hoitotyössä*. 5., uudistettu painos. Helsinki: WSOY.

Lemonidou, C.; Papathanassoglou, E.; Giannakopoulou, M.; Patiraki, E. & Papadatou, D. 2004. Moral Professional Personhood: ethical reflections during initial clinical encounters in nursing education. *Nursing Ethics*. 2004, 11 (2), 122–137.

Licqurish, S. & Seibold, C. 2007. Bachelor of Midwifery students' experiences of achieving competencies: The role of the midwife preceptor. *Midwifery* 24 (2008), 480–489.

Licqurish, S. & Seibold, C. 2012. 'Chasing the numbers': Australian Bachelor of Midwifery students' experiences of achieving midwifery practice requirements for registration. *Midwifery* 29 (2013), 661–667.

Metsämuuronen, J. 2006. *Laadullisen tutkimuksen käsikirja*. 1. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Morton-Cooper, A. & Palmer, A. 2003. *Mentoring, Preceptorship and Clinical Supervision: A Guide to Professional Support Roles in Clinical Practice*. 2nd edition. India: Blackwell Publishing.

Narrigan, D. 2004. Examining an Ethical Dilemma: A Case Study in Clinical Practice. *Journal of Midwifery & Women's Health*. Vol 49, No. 3, May/June 2004, 243–249.

Numminen, O.; van der Arend, A. & Leino-Kilpi, H. 2009. Nurses' codes of ethics in practice and education: a review of the literature. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*. Vol. 23, 2009, 380–394.

Opetusministeriö 2006. Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon – Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:24. Viitattu 26.1.2013 http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2006/Ammattikorkeakoulusta_terveydenhuoltoon.html.

Price, B. 2006. Discussing ethics in practice. *Mentoring learners in practice*: no. 21. *Nursing Standard*. Vol. 20, no 35, 45–46.

Pyökkänen, E. 2006. Eettiset ongelmat synnytyksen hoitotyössä – Kätilöiden kokemukset. Pro gradu -tutkielma. *Hoitotiede*. Turku: Turun yliopisto.

Romppanen, M. 2011. Hoitotyön opiskelijoiden merkitykselliset hoitamisen kokemukset ja niistä oppiminen kliinisessä oppimisympäristössä. Väitöskirja. *Hoitotiede*. Kuopio: Itä-Suomen yliopisto.

STM, Sosiaali- ja terveysministeriö 2003. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Monisteita 2003:22. Viitattu 23.10.2013 <http://www.stm.fi> > Julkaisut > Kaikki julkaisut > 2003 > joul.

STM, Sosiaali- ja terveysministeriö 2010. Synnytyksessä toteutettavan hyvän hoidon eettiset perusteet. Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE. Kannanotto. Viitattu 14.5.2013 <http://www.etene.fi> > Julkaisut ja muut aineistot > Tiedotteet > ETENEn kannanotto: Synnytyksessä toteutettavan hyvän hoidon eettiset perusteet.

Suomen Kättilöliitto 1998. Tiedolla, taidolla ja tunteella - kättilötyön eettiset ja laadulliset perusteet. Porvoo: Kirjapaino Tryckeri.

Suomen sairaanhoitajaliitto ry 1996. Sairaanhoitajan eettiset ohjeet. Viitattu 26.1.2013 <http://www.sairaanhoitajaliitto.fi/> > Sairaanhoitajan työ ja hoitotyön kehittäminen > Sairaanhoitajan työ > Sairaanhoitajan eettiset ohjeet.

TENK, Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

Thompson, A. 2004. Bringing the Gap: Teaching Ethics in Midwifery Practice. *Journal of Midwifery & Women's Health*. Vol. 49, No 3, May/June 2004, 188–193.

Thompson, I.; Melia, K.; Boyd, K. & Horsburgh, D. 2006. *Nursing ethics*. 5th edition. UK: Elsevier.

Tod, A. 2006. *Interviewing*. Teoksessa Gerrish, K. & Lacey, A. (toim.) *The research process in nursing*. Fifth edition. Great Britain: Blackwell Publishing. 337–352.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 6., uudistettu painos. Latvia: Tammi.

Turun kliininen tutkimuskeskus 2013. Eettiset periaatteet. Viitattu 15.04.2013 <http://www.turkucrc.fi/index.phtml> > Ohjeisto > Terveystieteellistä tutkimusta ohjaavat lait ja periaatteet > Eettiset periaatteet.

Vänskä, K.; Laitinen-Väänänen, S. & Kettunen, T. 2011. *Onnistuuko ohjaus? Sosiaali- ja terveysalan ohjaustyössä kehittyminen*. 1. painos. Helsinki: Edita.

Vuorinen, R.; Meretoja, R. & Eriksson, E. 2005. *Hoitotyön ohjatun harjoittelun sisältö, edellytykset ja vaikutukset – systemoitu kirjallisuuskatsaus*. *Hoitotiede*. Vol. 17, No 5/-05.

Whitelaw, A. & Thoresen, M. 1996. *Ethical Dilemmas around the Time of Birth*. Teoksessa Gillon, R. & Lloyd, A. (toim.) *Principles of Health Care Ethics*. England: John Wiley & Sons.

WHO, World Health Organization 2010. *Definitions of cadres included in the OptimizeMNH guidance*. WHO recommendations. Viitattu 30.10.2013 http://www.who.int/reproductivehealth/publications/maternal_perinatal_health/Annex_1_Cadre_definitions.pdf.

WMA, World Medical Association 2013. *World Medical Association Declaration of Helsinki. Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects*. Viitattu 4.11.2013 <http://jama.jamanetwork.com/article.aspx?articleid=1760318>.

Wright Shpritz, D. & O'Mara, A. M. 2006. *A Model Preceptor Program for Student Nurses*. Teoksessa Flynn J. P. & Stack M. C. (toim.) *The Role of the Preceptor. A Guide for Nurse Educators, Clinicians and Managers*. New York: Springer Publishing Company.

Yonge, O.; Myrick, F. & Ferguson, L. 2011. *The challenge of evaluation in rural preceptorship*. *Online Journal of Rural Nursing and Health Care*, Vol. 11, No 2, Fall 2011, 3–15.

Özcan, M.; Akpınar, A. & Ergin, A. 2012. Personal and professional values grading among midwifery students. *Nursing ethics* 19 (3), 399–407.

Saatekirje

Hyvä synnytysosaston kätilö,

Opiskelemme kätilöiksi Turun ammattikorkeakoulussa ja olemme tekemässä opinnäytetyötämme. Aiheenamme on kartoittaa kätilöopiskelijoiden eettisen osaamisen tukemista ohjatussa harjoittelussa synnytysosastolla ohjaajina toimivien kätilöiden näkökulmasta. Opinnäytetyömme on osa Increasing Ethical Competence in Midwifery Education and Practice -hanketta (INEC). Hankkeen tarkoituksena on kehittää työkaluja etiikan opettamiseen kätilökoulutuksen aikana ja tehdä etiikan täydennyskoulutus- ja mentorointipaketti eettisen osaamisen ylläpitoon jo valmiille kätilöille. Hanke toteutetaan kansainvälisesti yhteistyössä Suomen, Viron ja Sveitsin kesken. Olemme saaneet opinnäytetyöllemme tutkimusluvan.

Opinnäytetyön aineisto tullaan keräämään yksilohaastatteluilla, ja yhden haastattelun arvioimme kestävän noin 30 minuuttia. Osallistuminen on vapaaehtoista ja anonymia, ja Teillä on oikeus keskeyttää haastattelu missä vaiheessa tahansa. Haastattelut tullaan nauhoittamaan, ja tutkimuksen valmistuttua hävitämme aineiston. Yksittäistä haastateltavaa ei voi erottaa tuloksista. Myöskään työpaikkaanne ei tuoda esille tutkimusraportissa.

Haastattelut tehdään toukokuun viimeisen viikon ja kesäkuun aikana. Opinnäytetyömme valmistuu joulukuussa 2013. Opinnäytetyön tulokset tullaan luovuttamaan yhteistyöorganisaationa toimivan synnytysosaston käyttöön.

Kiitos osallistumisestasi ja yhteistyöstäsi!

Mikäli Teillä on kysyttävää opinnäytetyöhön tai haastatteluun liittyen, voitte ottaa yhteyttä sähköpostitse tai puhelimitse.

Yhteystiedot:

Jenni Järvensivu, 045 XXX XXXX
jenni.jarvensivu(at)students.turkuamk.fi

Annemari Leppänen, 044 XXX XXXX
annemari.leppanen(at)students.turkuamk.fi

Opinnäytetyön ohjaaja:

Mari Berglund, mari.berglund(at)turkuamk.fi

Suostumuslomake

Kätilöopiskelijoiden eettisen osaamisen tukeminen ohjatussa harjoittelussa synnytysosastolla ohjaajien näkökulmasta

Osallistun tutkimukseen ja annan luvan haastattelun nauhoitukseen:

Allekirjoitus ja nimenselvennys

Päiväys

Teemahaastattelurunko

Kuinka kättilöopiskelijoiden eettistä osaamista tuetaan ohjatussa harjoittelussa synnytysosastolla ohjaajien näkökulmasta?

1) Eettinen osaaminen

- a) Kuinka usein kohtaat työssäsi eettisiä ongelmatilanteita? Voisitko kertoa minkälaisia ja kuinka haastaviksi olet kokenut tilanteet?
- b) Kertoisitko hieman kokemuksia siitä millainen kättilöopiskelijoiden eettinen osaaminen on harjoitteluun tullessa? Entä harjoittelun lopussa?
- c) Ovatko valmiutesi opiskelijoiden eettisen osaamisen tukemiseen mielestäsi riittävät? (1-5, eivät lainkaan riittävät - hyvin riittävät)

2) Ohjausmenetelmät

- a) Minkälaisia haasteita koet sisältyvän opiskelijoiden eettiseen ohjaukseen?
- b) Millä tavoin olet tukenut opiskelijan eettistä osaamista?
- c) Minkälaista koulutusta olet saanut opiskelijaohjaukseen?
- d) Koetko tarvitsevasi lisää ohjausmenetelmiä / koulutusta opiskelijoiden eettisen osaamisen tukemiseen?

Tiedonhakupolku

Päivämäärä	Tietokanta	Hakusana	Rajaukset	Osumat	Käytetyt osumat
18.1.2013	Medic	ohja* opiskelij* harjoittelu*	2003–2013 Vain kokotekstit	14	1
12.4.2013	Medic	etiikka opiskelija	2005- Vain kokotekstit Asiasanoje n synonyymit käytössä	6	2
16.10.2013	Medic	etiik* opiskel*	Ei rajoituksia	28	1
17.1.2013	Cinahl	ethics student	2003–2013 Linked full text	129	1
19.1.2013	Cinahl	ethics practise student*	2005–2013 Linked full text	64	1
12.10.2013	Cinahl	ethic* preceptor* midwif*	2003–2013	3	0
13.10.2013	Cinahl	ethic* preceptor*	2003–2013	42	1

18.10.2013	Cinahl	ethic* preceptor* student*	2003–2013 English language	26	0
22.10.2013	Cinahl	midwif* ethic* student*	2003–2013 English language	57	4
12.10.2013	Medline (Ovid)	midwi* preceptorsh ip ethic*	2003–2013 English language	0	0
13.10.2013	Medline (Ovid)	midwif* preceptor*	2005–2013 English language	54	1

Esimerkki aineiston analyysin muodostumisesta: ohjausmenetelmät

Suorista lainauksista pelkistykseen

Suora lainaus	Pelkistys
<p>”se tilan antaminen tavallaan siinä hetkessä ja tilanteessa niin, se tavallaan tukee sitä kasvua myöskin ja myöskin ehkä antaa sitä uskallusta enemmän sitten kun ei ole joku siinä takana ihmettelemässä”</p>	<p>tilan antaminen opiskelijalle eettisessä ongelmatilanteessa tukee opiskelijan kasvua ja antaa uskallusta silloin, kun kukaan muu ei ole tarkkailemassa tilannetta</p>
<p>”sitä kanssakäymistä joutuu käymään niin vaan huomaa niinku opiskelijasta et sit loppuvaiheessa mä voin jättäytyä vähän taka-alalle siinä et kun hän hoiti sen keskustelun”</p>	<p>loppuvaiheessa ohjaaja jättäytyy taka-alalle, kun huomaa opiskelijasta, että tämä kykenee hoitamaan keskustelun</p>
<p>”sit kuitenkin tavallaan et sä osaat tavallaan välillä jättäytyä sivuun just sillä et aina ei tarvi sit kun on oppinu vähän tuntemaan opiskelijaa ja on päiviä takana, et tavallaan et antaa sen opiskelijan kuitenkin tehdä itse”</p>	<p>ohjaaja osaa jättäytyä välillä sivuun ja antaa opiskelijan tehdä itse, kun on oppinut tuntemaan opiskelijan</p>
<p>”niin hän saattaa siinä kun hän on itse ja joutuu käyttään omaa luovuutta ja omaa sitä arviointikykyä, niin saada siitä tilanteesta enemmän irti, kun et se että jos ohjaaja olis siellä koko ajan”</p>	<p>opiskelija voi saada enemmän irti tilanteesta, kun hän on siinä itsenäisesti ja joutuu käyttämään omaa luovuuttaan ja arviointikykyään</p>
<p>”kun mä tunnistan jonkun sellasen eettisen ongelmatilanteen, niin mä saatan tota pohtia, et voinko mä jättää opiskelijan siihen turvallisesti yksin ratkomaan sen tilanteen, eli ehkä mä en siin kohtaa ohjaajana sanokaan yhtään mitään, ehkä mä jopa poistun huoneesta ja annan hänen niinkun elää se tilanne itse sen synnyttäjän kanssa”</p>	<p>eettisessä tilanteessa pohtii, voiko opiskelijan jättää ratkomaan sen turvallisesti yksin joko ohjaajan läsnä ollessa tai niin, että ohjaaja poistuu huoneesta</p>

<p>"ei tarkoita sitä et jätän kylmään veteen yksin, vaan siis turvallisesti yksin johonkin"</p> <p>"tai silloin mä tietysti kerron, et soita kelloo vaan ja mä oon niinku, oon sun tukena"</p> <p>"opiskelijaa saattaa jännittää se, että nyt ohjaaja lähtikin pois huoneesta hetkeks ja vaik opiskelija, niin vaik se aluks jännittääkin opiskelijaa, niin kyl mun mielestä usein opiskelijat on kertonu, et se oli hirveen opettavaista ja antosaa just se tilanne, et sai olla yksin siinä"</p>	<p>ohjaaja ei jätä yksin vaikeaan tilanteeseen, vaan turvallisesti yksin johonkin</p> <p>ohjaaja on tukena, vaikka ei olisikaan läsnä</p> <p>vaikka opiskelijaa jännittää alussa olla yksin tilanteissa, he ovat usein kertoneet sen olevan opettavaista ja antoisaa</p>
<p>"sit on just se kirjallinen palaute, mitä me annetaan, niin siihen yleensä tulee sit just mainittuu, et miten, miten tota se on sujunu niinku silt eettiseltä kannalta, jos siinä on ollu jotain erityistä"</p> <p>"meil on sellanen reissuvihko, mitä sit aina toivotaan, et kättilöopiskelija ensiks kirjoittaa oman näkemyksen siitä synnytyksen hoidosta ja se ei oo semmonen päiväkirja, et mitä on tapahtunut, vaan miten, et miten hän kokee, et se synnytys on mennyt ja miten hänen oma niinku, oma työskentely on siin synnytyksen aikana on mennyt. ja sitten ohjaava kättilö kommentoi sitä"</p>	<p>kirjallinen palaute, jossa mainitaan, miten tilanne on sujunut eettiseltä kannalta</p> <p>reissuvihko, johon kättilöopiskelija kirjoittaa oman näkemyksensä siitä, miten synnytys on mennyt ja omasta työskentelystä, minkä jälkeen ohjaava kättilö kommentoi sitä</p>
<p>"no ehkä sellasta, et ollaan niinkun juteltu niistä. En mä oikein muita, muita keinoja, mut lähinnä sellanen avoin keskustelu"</p>	<p>ei ole käyttänyt muita keinoja kuin avointa keskustelua</p>

<p>”ohjaaja on ehkä jo ihan tietoisesti ottanut esille semmosii eettisii ongelmatilanteita enemmän ja käydä niitä opiskelijoiden kanssa läpi, niin kyl luulen, et he tunnistaa (eettisiä ongelmatilanteita)”</p>	<p>ohjaaja on tietoisesti ottanut esille eettisiä ongelmatilanteita ja käynyt niitä opiskelijan kanssa läpi, jolloin opiskelijakin alkaa tunnistaa eettisiä ongelmatilanteita</p>
<p>”no ehkä se siis kahdenkeskisellä keskustelulla tai ei välttämättä aina niin kahdenkeskiselläkään, et kyllähän me paljon puhutaan kansliassa ihan henkilökunnan kesken, jos on jotain, koska raportilla usein tulee niit semmosii oleellisii seikkoja ja sit niist saattaa tulla sitä keskusteluu”</p>	<p>kahdenkeskinen keskustelu tai keskustelu henkilökunnan kesken raportilla</p>
<p>”kyl me kyl keskustellaan, niinku kyl meil on niinku, mul on ainaki sellanen tapa, et mä aina jokasen, niinkun synnytytapauksenki jälkeen nii mää keskustelen mun opiskelijan kans ja kyl me sit käydään kaikennäkösiä asioit siinä läpi”</p>	<p>ohjaajalla on tapana keskustella opiskelijan kanssa jokaisen synnytytapauksen jälkeen ja käydä kaikenlaisia asioita läpi</p>
<p>”niin no ei siinä oo sit, muuta kun keskustelu”</p>	<p>ei ole muita menetelmiä kuin keskustelu</p>
<p>”eniten on tosiaan just se keskustelu siin hoidon, hoidon aikana ja sitten sen jälkeen, sen hoitotilanteen, tai sen et vaik synnyttäjä olis siirtyny jo poies, niin sitä asiaa voidaan käsitellä sitä vielä riippuen tietenkin, mimmonen se tilanne on ollu”</p>	<p>käyttää menetelmänä eniten keskustelua hoidon aikana ja sen jälkeen</p>
<p>”no kyllä se varmaan ihan tämmöseen verbaaliseen neuvontaan jää, se mitä niinkun itte on, luulee tietävänsä niin, sitä pyrkii niinkun jakamaan, että, et totanniin, etetet, ei oo mitään muita tietolähteitä, mitä käyttää”</p>	<p>verbaalinen neuvonta ja sitä kautta pyrkii jakamaan tietoaan</p>
<p>”tää on just tää keskustelu tässäkin ja asoiden</p>	<p>asioista keskustelu ja pohdinta avaavat</p>

<p>pohdinta niin avaa sitä (eettisesti ongelmallista tilannetta)”</p> <p>”varmaan se on tällöinen keskustelu, ei, ei oo mitään, keskusteltu näistä tilanteista”</p> <p>”niinku ohjaajien kanssa kulkee tavallaan ja käydään niitä tilanteita läpi”</p> <p>”sit heil on mahdollisuus myös meidän osastonhoitajan kans puhuu ja niinku just semmosis tilanteis, et mitä sit käydään läpi, ni yleensä osastonhoitaja jututtaa kans opiskelijoita, sit niinku, et miten opiskelijat on kokenu jonkun tilanteen ja mitä tukee ne siihen tuntee kaipaavansa”</p> <p>”et omalla, omalla persoonalla, sen mä olen pyrkinyt aina sanomaan, et, et vaiks, niin kumminkin se, et joku sit tavallaan sillä omalla persoonallansa sitä asiaa tekee”</p>	<p>eettisesti ongelmallista tilannetta</p> <p>varmaan keskustelu eettisistä tilanteista</p> <p>opiskelija kulkee ohjaajan kanssa ja tilanteita käydään läpi</p> <p>opiskelijoilla on mahdollisuus jutella osastonhoitajan kanssa kokemuksistaan ja minkälaista tukea he kaipaavat</p> <p>ohjaaja ohjaa opiskelijaa omalla persoonallaan</p>
<p>”ja sitten on just sit ne, et jos on oikeesti jotain isoja, isoja kysymyksiä ja ollu ja semmosia vaaratilanteita jotain ikäviä, niin sitte opiskelijat on siis mukana niis, niis jälkipuinneissa”</p> <p>”ja jos niissä hoitotilanteissa on mukana opiskelijoita, nii otetaan mukaan näihin debriefingeihin ja näihin tällasiin”</p>	<p>opiskelija on mukana jälkipuinneissa, jos käsitellään isoja kysymyksiä ja vaaratilanteita</p> <p>opiskelija otetaan mukaan debriefingeihin, jos he ovat olleet mukana hoitotilanteissa</p>
<p>”et huomaa, että opiskelija ainakin pääs siihen ja hän perusteli hyvin, niinku asiat, et minkä takia ja myöskin tavallaan kunnioitti kumminkin tätä perhettä, et hän ei lähteny tavallaan niinku viemään sitä siihen suuntaan, et miks nyt ei”</p>	<p>ohjaaja huomaa, että opiskelija pääsi sisälle tilanteeseen, perusteli hyvin asiat, kunnioitti perhettä</p>

<p>"tietysti sitä on ensimmäisillä kerroilla avuton ja seuraaja kattoo ja sit kehitty se oma näkemys et kuin tämmösi asioita kohdataan ja noin poispäin"</p>	<p>ensimmäisillä kerroilla opiskelija on avuton ja katsoo vierestä, siten opiskelijan näkemys eettisten asioiden kohtaamisesta kehitty</p>
<p>"sit tietysti toi, jos kirjallisuutta ja tällasten lukeminen tietysti antaa sit pohjaa ja että sitä tarttis sit tietysti itsekin lukea, et se antas simmosta eettistä pohjaa"</p>	<p>kirjallisuuden ja vastaavien lukeminen antaa pohjaa eettiselle osaamiselle</p>
<p>"nii se on yks semmonen osa, mikä varmaan just niinku tulee aina mieleen , kun puhutaan opiskelijoiden siit eettisestä kasvusta et me annetaan sitä mallia sit et millai me tota henkilökuntana puhutaan ja käyttäydytään"</p>	<p>kun puhutaan opiskelijoiden eettisestä kasvusta, niin aina tulee mieleen, että kätilöt antavat mallia miten henkilökuntana tulisi puhua ja käyttäytyä</p>

Pelkistyksistä alaluokkiin

Pelkistys	Alaluokka
<p>tilan antaminen opiskelijalle eettisessä ongelmatilanteessa tukee opiskelijan kasvua ja antaa uskallusta silloin, kun kukaan muu ei ole tarkkailemassa tilannetta</p> <p>loppuvaiheessa ohjaaja jättäytyy taka-alalle, kun huomaa opiskelijasta, että tämä kykenee hoitamaan keskustelun</p> <p>ohjaaja osaa jättäytyä välillä sivuun ja antaa opiskelijan tehdä itse, kun on oppinut tuntemaan opiskelijan</p> <p>opiskelija voi saada enemmän irti tilanteesta, kun hän on siinä itsenäisesti ja joutuu käyttämään omaa luovuuttaan ja arviointikykyään</p> <p>eettisessä tilanteessa pohtii, voiko opiskelijan jättää ratkomaan sen turvallisesti yksin joko ohjaajan läsnä ollessa tai niin, että ohjaaja poistuu huoneesta</p> <p>ohjaaja ei jätä yksin vaikeaan tilanteeseen, vaan turvallisesti yksin johonkin</p> <p>ohjaaja on tukena, vaikka ei olisikaan läsnä</p> <p>vaikka opiskelijaa jännittää alussa olla yksin tilanteissa, he ovat usein kerotneet sen olevan opettavaista ja antoisaa</p>	<p>Tilan antaminen opiskelijalle</p>
<p>kirjallinen palaute, jossa mainitaan, miten tilanne on sujunut eettiseltä kannalta</p>	

<p>reissuvihko, johon kättilöopiskelija kirjoittaa oman näkemyksensä siitä, miten synnytys on mennyt ja omasta työskentelystään, minkä jälkeen ohjaava kättilö kommentoi sitä</p>	<p>Kirjallisen palautteen antaminen opiskelijalle</p>
<p>ei ole käyttänyt muita keinoja kuin avointa keskustelua</p> <p>ohjaaja on tietoisesti ottanut esille eettisiä ongelmatilanteita ja käynyt niitä opiskelijan kanssa läpi, jolloin opiskelijakin alkaa tunnistaa eettisiä ongelmatilanteita</p> <p>kahdenkeskinen keskustelu tai keskustelu henkilökunnan kesken raportilla</p> <p>ohjaajalla on tapana keskustella opiskelijan kanssa jokaisen synnytystapauksen jälkeen ja käydä kaikenlaisia asioita läpi</p> <p>ei ole muita menetelmiä kuin keskustelu</p> <p>käyttää menetelmänä eniten keskustelua hoidon aikana ja sen jälkeen</p> <p>verbaalinen neuvonta ja sitä kautta pyrkii jakamaan tietoaan</p> <p>asioista keskustelu ja pohdinta avaavat eettisesti ongelmallista tilannetta</p> <p>varmaan keskustelu eettisistä tilanteista</p> <p>opiskelija kulkee ohjaajan kanssa ja tilanteita käydään läpi</p>	<p>Keskustelu opiskelijan kanssa</p>

<p>opiskelijoilla on mahdollisuus jutella osastonhoitajan kanssa kokemuksistaan ja minkälaista tukea he kaipaivat</p> <p>ohjaaja ohjaa opiskelijaa omalla persoonallaan</p>	
<p>opiskelija on mukana jälkipuinneissa, jos käsitellään isoja kysymyksiä ja vaaratilanteita</p> <p>opiskelija otetaan mukaan debriefingeihin, jos he ovat olleet mukana hoitotilanteissa</p>	Opiskelijan osallistuminen jälkipuinteihin
<p>ohjaaja huomaa, että opiskelija pääsi sisälle tilanteeseen, perusteli hyvin asiat, kunnioitti perhettä</p> <p>ensimmäisillä kerroilla opiskelija on avuton ja ohjaaja katsoo vierestä, sitten opiskelijan näkemys eettisten asioiden kohtaamisesta kehittyy</p>	Opiskelijan työskentelyn tarkkailu hoitotilanteessa
<p>kirjallisuuden ja vastaavien lukeminen antaa pohjaa eettiselle osaamiselle</p>	Kirjallisuuden hyödyntäminen
<p>kun puhutaan opiskelijoiden eettisestä kasvusta, niin aina tulee mieleen, että kättilöt antavat mallia miten henkilökuntana tulisi puhua ja käyttäytyä</p>	Ohjaajan antama kättilön malli opiskelijalle

Alaluokista yläluokkiin

Alaluokka	Yläluokka
Kirjallisen palautteen antaminen opiskelijalle Keskustelu opiskelijan kanssa Opiskelijan osallistuminen jälkipuinteihin	Vuorovaikutukselliset ohjausmenetelmät
Ohjaajan antama kättilön malli opiskelijalle Tilan antaminen opiskelijalle Opiskelijan työskentelyn tarkkailu hoitotilanteessa	Kokemuksellisen oppimisen tukeminen
Kirjallisuuden hyödyntäminen	Ohjaaminen teorian äärelle

Yläluokista pääkategoriaan

Vuorovaikutukselliset ohjausmenetelmät	Ohjausmenetelmät
Kokemuksellisen oppimisen tukeminen	
Ohjaaminen teorian äärelle	